

JURIIDILINE AJAKIRI

Õ I G U S

TOIMETUS:

R. Räägo
peatoimetaja

E. Ein, K. Grau, T. Grünthal, H. Kadari, J. Kleesment, A.-T. Kliimann, E. Maddisoo, A. Mägi, A. Palvadre, K. Parts, J. Uluots.

S I S U.

Artiklid.

Lang, Väino: Põhiküsimusi kehtivast riigikaitseõigusest . . . 241

Ülevaated.

Kohtud 1938. aastal 254

Kirjanduse ülevaade.

Kaelas, A.: „Riigi Teataja“ sisujuhtidest töökaitse ja sotsiaalkindlustuse normistiku alal 280

Riigikohtu tegelus.

Administratiivosakond:

- Kas kaebuse tagasisaatmise küsimust volituse puudulikkuse tõttu tuleb jaoskonnakohtunikul otsustada avalikul kohtuistungil poolte juuresolekul? 286
- Kas ka need blankoobligatsioonid kuuluvad tempelmaksustamisele Tempelmaksu seaduse § 26¹ põhjal, millede blankoks tegemise pealkirjad on tehtud enne 4. aprilli 1938? . . . 286
- Kas võib maksukomisjon aktsiaseltsi korralikult peetud äri- raamatuid maksustamiseks kõlbmatuteks tunnistada ainuüksi sel põhjusel, et inventuurileht oli jäänud selle koostamise ajal koostajate poolt alla kirjutamata ja kirjutati alla hiljemini? 287

Tsiviilosakond:

Kas võib pillajaks tunnistatud isik oma hooldaja nõusolekuta välja anda vekseid nende võlgade tasumiseks, mis ta on teinud enne pillajaks tunnistamist? 288

Lisa.

Riigikohtu 1937. a. otsused (aastatellijaille).

Põhiküsimusi kehtivast riigikaitseõigusest.

Väino Lang.

Sissejuhatus.

Viimaste aastate pingerohke rahvusvaheline elu tingis vajaduse intensiivseks relvastumiseks ning sõjaväe organisatsiooni arendamiseks. Sellega muutusid aktuaalseks kõik küsimused, mis pidi sõjaväe ning riigikaitsega, seda enam, et tänapäeval ei piirdu sõjapidamine kaugeltki enam selleks loodud relvastatud jõuga, vaid haarab kogu rahva materiaalseid ja vaimseid jõutagavarasid. Ühtlasi pöördus tähelepanu sellele suurele õigusnormide kogumile, olgu siseriigilise või rahvusvahelise õigusena, mis korraldab vastavaid küsimusi. Sellele viitab ka Eesti elav legislatiivne tegevus riigikaitse alal viimase paari aasta vältel. Koos positiivse õiguse kiire arenemisega tekib vajadus uue normimaterjali süsteemseks käsitlemiseks, et tuua esile kehtiva õiguse printsiipe. Alates 1939. aasta I semestrist loetakse ka Tartu ülikoolis näit. kursust sõjaväe administratsioonist, seadustest ja seadlustest, mis osutub õieti esimeseks ulatuslikumaks katseks tutvustada meie riigikaitseõiguslikke probleeme ka laiemale juristide perele¹. Alljärgnevalt on püütud lahendada mõningaid dogmaatilisi küsimusi samalt alalt, pöörates peatähelepanu sõjaväe seadluste instituudi ja nn. komandovõimu teooria arutamisele.

Mõlemad viimatinimetatud probleemidekompleksid kuuluvad nn. riigikaitseõiguse valdkonda. Halduskorra sellist

---

¹ K. L. Trakman, Sõjaväe administratsioon, Loengute kokkuvõte, Tartu 1939, lk. 6 j.: „Riigikaitseõiguse võtmine ülikooli õppekavasse on meil tingitud tarvidusest tutvustada juriste selle ala küsimustega, ning vajadusest panna alust selle ala õigusnormide juriidilisele, s. o. teaduslikule käsitlemisele.“

erifunktsiooni, mille teostamisel loodavate normatiivaktidega korraldatakse riigikaitset, nimetatakse riigikaitsefunktsiooniks. Riigikaitsefunktsiooni sättivaid normistikke nimetatakse riigikaitseõiguseks². Olgu veel tähendatud, et halduskorra moodustavad õigusnormistikud, mis käsitlevad formaalsena mõistetud haldusfunktsiooni teostamist³. Seega hõlmab halduskord peale materiaalselt mõistetud haldusfunktsiooni teostamise kõrvalfunktsioonidena ka materiaalselt mõistetud legislatiiv- ning jurisdiktsioonilise funktsiooni teostamise, samuti niihästi formaalselt mõistetud haldusfunktsiooni teostamisega pidestuva kui ka viimasest lahus esineva normivaba funktsiooni teostamise⁴.

I PTK. SÕJAVÄE SEADLUSED.

§ 1. Sõjaväe seadluste teoreetiline kvalifitseering.

Õigusteoreetiline vaatlus, selgitades õiguslikkude nähtuste üldist olemust ja andes juriidilised põhimõisted, loob vastavatest mõistetest kindla loogilise konstruktsiooni⁵. Viimaseid kehtiv õigus kahjuks sageli ei rakenda sellistena, nagu neid on sisustanud õigusteooria. Näit. nimetatakse teoorias määrusteks seadustele subordineeritud eksekutsiooni üldakte. Meil kehtiv õigus kasutab „määruse“ nimetust ühelt poolt teatavate üksikaktide märkimiseks, teiselt poolt ta nimetab aga akte, mis teooria seisukohalt kindlalt omavad määruse kvalifikatsiooni, näit. juhtnõõrideks, otsusteks, korraldusteks, kodukordadeks, põhikirjadeks jne. Et saada õiget pilti sellest, mida teatav

---

² Vrd. näit. Otto Senftleben, Deutsches Wehrrecht, Berlin 1935, lk. 9 j. ja 12 jj. — Trakman, *op. cit.*, lk. 9 j. — Georg Meyer, Lehrbuch des deutschen Verwaltungsrechts, I, Vierte Auflage, München-Leipzig 1913, lk. 10 j.

³ Halduskorra mõiste suhtes vt. Rein Eliaser, jr., Haldusõiguse üldosa, Tartu 1939, lk. 79 j.

⁴ Vt. A.-T. Kliimann, Õiguskord, Tartu 1939, lk. 314.

⁵ Juhan Vaabel, Sissejuhatus finantsõigusteadusse, Tartu 1939, lk. 125: „Normatiiv-teoreetiline käsitlus taotleb uuritava alal esinevate õiguslikkude nähtuste üldise olemuse selgitamist ja üldiste õiguslikkude mõistete määratlemist.“ — Vrd. A.-T. Kliimann, Administratiivakti teooria, Tartu 1932, lk. 16 jj.

positiivses õiguses esinev instituut kujutab, tuleb ta võtta erilisele vaatlusele, kusjuures selgitatakse ta olemus teooria seisukohalt.

Ühe sellise instituudina esineb meie PS-s seaduste instituut. Õigusteooria sellist mõistet ei tunne. Millist õigusteoreetilist kvalifikatsiooni peame siis omistama sõjaväe seadlustele? Vastust sellele küsimusele püüabki anda alljärgnevat käsitus.

PS § 131 sätib, et „Vabariigi President annab seaduses tähendatud aluseil riigikaitse ja relvastatud jõududesse puutuvaid seadlusi ja määrusi“⁶. Nagu nähtub PS üksikute paragraafide uurimisest, on vabariigi presidendi ülesandeks *par excellence* haldusfunktsiooni teostamine. Järelikult vabariigi president on haldusorganiks⁶. Seega tuleb seadlusi kvalifitseerida, esiteks, haldusaktidena formaalses mõttes⁷. PS §-de 131 ja 134 sõnastuse ligem vaatlus näitab, teiseks, et seadlused oma olult osutuvad üldaktideks. Üldaktid on normatiivtoimingud, mis käsitlevad tege-likkuses esinevat käitumist üldjuhtudena⁸. Üldjuhtudeks nimetame ajas ja ruumis esineda võivaid käitumisjuhtusid, milliseid käsitletakse sõltumatult aja ja ruumi momentidest⁹. Seega seadlus on legi-slatiivakt materiaalses mõttes¹⁰. Halduse üldaktidena tunneb teooria dekreete ja määrusi. Dekreetideks nimetame halduse seadusejõulisi üldakte¹¹. Määrusteks nimetame seadustele alluvaid eksekutsiooni üldakte¹².

⁶ Mõiste vt. *id.*, Õiguskord, lk. 309. — Vrd. ka Adolf Merkl, Allgemeines Verwaltungsrecht, Wien-Berlin 1927, lk. 290 jj.

⁷ Vt. Kliimann, Administratiivakti teooria, lk. 63 jj. — *id.*, Õiguskord, lk. 314.

⁸ Vt. *id.*, Administratiivakti teooria, lk. 58. — *id.*, Haldusprotsess, Tartu 1937, lk. 22 jj. — *id.*, Õiguskord, lk. 238.

⁹ *ib.*, lk. 237. — *id.*, Administratiivakti teooria, lk. 57 j. — *id.*, Haldusprotsess, l. l.

¹⁰ *id.*, Administratiivakti teooria, lk. 62. — *id.*, Õiguskord, lk. 309 jj. — *id.*, Haldusprotsess, lk. 29 j.

¹¹ Vt. *id.*, Administratiivakti teooria, lk. 166 jj. — Vrd. Errico Presutti, Istituzioni di Diritto Amministrativo Italiano, I, Messina 1931, lk. 59 jj. — Cino Vitta, Diritto amministrativo, I, Torino 1937, lk. 40 jj. — Luigi Raggi, Diritto amministrativo, III, Padova 1937, lk. 112 jj.

¹² Kliimann, *op. cit.*, lk. 175 jj. — Raggi, *op. cit.*, lk. 123: „Il regolamento è una norma giuridica emanata da organi amministrativi. Esso è sostanzialmente norma giuridica, ma formalmente atto amministrativo,

Võrreldes esitatud dekreeedi mõiste määrangut PS-s toodud seadluste sisutunnustega, ei saa me kohe täie kindlusega väita, et seadlus ei oleks kvalifitseeritav dekreedina. Võimalikkude kahtluste hajutamiseks on otstarbekas aga lähendada dekreeedi üksikute tüüpide mõistetest ja näidata, et seadlus ei kuulu ühessegi neist — järelikult pole ta üldse dekreet. Teatavasti tavatsetakse teoorias dekreetide tüüpidenä esitada hädadekreete, erakorralisi dekreete ja dekreetseadusi¹³.

Hädadekreeta on selline dekreet, mis antakse kehtivas õiguses fikseeritud hädajuhtudel¹⁴. Hädadekreediõiguse omistab vabariigi presidendile PS § 99. Sellekohaselt võib vabariigi president Riigikogu sessioonide vaheajal edasilükkamatu riikliku vajaduse korral anda seadusi dekreedina. Samas paragraafis on taksatiivselt loendatud küsimused, milliste suhtes vabariigi presidendil puudub hädadekreediõigus. See loend ei sisalda aga riigikaitse ning relvastatud jõudude probleemi — järelikult võib vabariigi president ka sellel alal anda hädadekreete. Ühtlasi on siis selge, et seadluste puhul meil pole tegemist hädadekreetidega, sest sellisel juhtumil poleks olnud vajadust seadluste instituudi loomiseks. Samuti tuleb mees pidada, et vabariigi president võib ka seda seadust, milles tähendatud alusel toimub seadluste andmine, anda hädadekreedina või erakorralise dekreedina (PS § 130). PS selleks igatahes mingisuguseid takistusi ei tee. Pole aga kujuteldav, et delegatsioonakt ja selle alusel toimetatud aktid asetseksid samal normatiivsel jõutasemel ja oleksid ühtlasi sooritatud sama normiisiku poolt.

Erakorralisteks dekreetideks nimetame selliseid dekreete, mis antakse riigi tegelikuks kaitsemiseks põhiseaduse ja eriseaduste alusel¹⁵. Sellisena esineb meil PS §-s

---

per il che non ha la forza delle leggi formali.“ — Vrd. ka Ugo Forti, *Diritto amministrativo*, I, Napoli 1931, lk. 62 jj.

¹³ Teoorias kõneldakse üldiselt küll dekreetide kolmest eriliigist, kuid see pole päris täpne. Siin on tegemist ikkagi kolme ajalooliselt kujunenud eritüüpi dekreediga, mitte aga mingi ühtlase *fundamentum divisionis*'e alusel sooritatud liigitusega. Tüübi mõiste suhtes vt. *nota* 18.

¹⁴ Vt. Kliimann, *op. cit.*, lk. 173 j. — Vrd. Raggi, *op. cit.*, lk. 118 jj. — Presutti, *op. cit.*, lk. 62 jj.

¹⁵ Vt. Kliimann, *op. cit.*, lk. 171 j.

130 nimetatud dekreeditüüp. Nimetatud paragraafi järgi: „Mobilisatsiooni väljakuulutamise või sõja algusest kuni demobilisatsiooni lõpu väljakuulutamiseni Vabariigi President võib anda riigikaitse ja relvastatud jõudude korraldamise ja juhtimise alal seadusi dekreedina ka Riigikogu istungjärkude ajal.“ Siin on selgesõnaliselt, kuigi fakultatiivsena, omistatud vabariigi presidendile õigus korraldada riigikaitsefunktsiooni erakorraliste dekreetidega. Järelikult ei või seaduste korral olla tegemist samasuguse kvalifikatsiooniga aktidega. Samale tulemusele jõuame pisut teisiti arutades. Nimelt annab eeltoodud määrang erakorralisele dekreedile kaks tunnust. Esimeseks tunnuseks on, et erakorraliste dekreetide andmise õigust korraldavad põhiseadus ja sellekohased eriseadused (resp. eriseadus). PS 131. §-i kohaselt toimub sõjaväe seadluste andmine seaduse alusel. Vastavas eriseaduses sisalduvad pädevusnormid sõjaväe seadluste andmiseks. Ses küsimuses ei ole mingit kvalitatiivset erinevust erakorraliste dekreetide ja sõjaväe seadluste vahel. Teiseks tunnuseks on siht säilitada riiklikku julgeolekut. Erakorraliste dekreetide andmise eelduseks on asjaolu, et kas kogu riigis või mõnes selle osas valitseks riiklikku julgeolekut ähvardav olustik, mis oma õigusliku väljenduse leiaks näiteks sõjaseisukorra väljakuulutamises. Sõjaväe seadlustele me võime küll omistada üldist sihti säilitada riiklikku julgeolekut, kuigi PS seda *expressis verbis* ei maini, kuid meil puudub iga-sugune põhiseaduslik eeskiri selle kohta, mis sõjaväe seadluste andmist piiraks erakorralise olustikuga, näit. kaitseseisukorra ajaga. Järelikult pole sõjaväe seadlused erakorralisteks dekreetideks.

Dekreetsaaduse all mõistame dekreete, mis antakse põhiseadusliku pädevuse piirides halduse poolt õigussuhete iseseisvaks käsitlemiseks¹⁶. Dekreetsaadused esinevad ainult detsentraliseeritud legislatsiooniga riikides. Vastav põhiseadus määratleb sellisel juhul täpselt, tavaliselt enumeratiivselt, halduse pädevuse dekreetseaduste andmiseks. Midagi sellist ei sisalda aga meie kehtiv PS¹⁷. Seadusandluse kompet-

¹⁶ *Ib.*, lk. 168 jj.

¹⁷ *Contra* vrd. Trakman, *op. cit.*, lk. 13: „Kui aga tunnustada, et riigis võivad olla mitmed seadusandliku õigusega varustatud instituudid, igauks omal alal, mis rohkem vastab 1937. a. Põhiseaduse iseloomule...“

tentsi ligem määratlemine on PS § 131 alusel täielikult usaldatud seadusandluse hoolde. Seega ei ole seadlused ka kvalifitseeritavad dekreetseadustena ja, arvestades kõike eelöeldut, üldse mitte dekreetidena. Nad peavad olema määrused teooria mõttes.

Määrusteks nimetame seadusele alluvaid eksekutsiooni üldakte. Tavatsetakse siingi eristada kolme liiki — *intra, contra* ja *praeter legem* määrusi. See seisukoht pole aga formaallogiliselt päris õige ning täpne, sest nimetatud liigitusel puudub ühtlane *fundamentum divisionis*. Õigemini on siin tegemist kolme erisuguse ja ajalooliselt kujunenud määruste klassifikatoorse tüübiga¹⁸. Sellele viitab näit. asjaolu, et *praeter* ning *intra legem* määruste vabetege dogmas võib mõningatel puhkudel osutada võrdlemisi raskeks. Samuti nähtub üksikute klassifikatoorsete määrustüüpide kontseptsioonidest, et *contra legem* määruste mõiste hõlmab kõik *praeter legem* määruste tunnused, lisandub ainult võime muuta seadusjõulisi normatiivakte. Ometi osutub praktiliselt vägagi vajalikuks tuvastada, millist tüüpi määrust on positiivne õigus mõelnud ühel või teisel juhtumil, sest sellest tuleneb terve rida olulisi konsekvantse niivõõdi määrustava funktsiooni kui ka määruste eneste kohta.

Määrused *intra legem* on sellised määrused, millega toimub kehtivate seaduste rakendamine¹⁹. Nad vaid konkreetiseerivad seadusi. Käesoleval juhul pole meil aga tegemist seda tüüpi määrustega, sest määrusandluseks *intra legem* on vabariigi president õigustatud juba selle fakti põhjal, et Eesti

¹⁸ Tüübi mõiste kohta Wilhelm Wundt, Logik, II, Stuttgart 1920, lk. 55 j.: „Erstens bezeichnet der Typus die einfachste Form, in der ein gewisses Gesetz der Struktur oder der Zusammensetzung gegeben sein kann... Zweitens versteht man unter dem Typus diejenige Form, in der die Eigenschaften einer Reihe verwandter Formen am vollkommensten repräsentiert sind... Drittens endlich nimmt der Typus zuweilen noch die Bedeutung an, dass er nur eine formale Eigenschaft bezeichnet, die den Gliedern einer Gattung oder mehreren Gattungen gemeinsam zukommt.“ — Usloogikas on tüübi mõistet eriti arendanud ning töödelnud inglase B. Russell. Selles suhtes vt. eriti Rudolf Carnap, Abriss der Logistik, Wien 1929, lk. 19 jj. ja 30 jj. Klassifikatoorse tüübimõiste kohta vt. Carl G. Hempel / Paul Oppenheim, Der Typusbegriff im Lichte der neuen Logik, Wissenschaftstheoretische Untersuchungen zur Konstitutionsforschung und Psychologie, Leiden 1936, lk. 5 j., 13 jj. ja 78 jj.

¹⁹ Vt. Kliemann, *op. cit.*, lk. 181.

õiguskorras on leidnud rakendamist igale õigusriiklikule haldusele immanentne egaalsuse põhimõte²⁰. Viimane nõuab muuseas, et haldaja ei tohi asuda seadusi rakendama kohe üksikaktidega. Iga seaduse ning üksikakti vahele astugu veel määrus, mis konkretiseeriks seadust. Üldprintsiibilt deklaratiivsena rõhutab vabariigi presidendi õigust *intra legem* määruste andmiseks ka PS § 39 p. 4²¹. On ilmne, et sõjaväe seadluste instituut pole identne *intra legem* määruste instituudiga, sest jaataval korral osutuks sõjaväe seadluste instituut täiesti tarbetuks ning sisutuks eristamiseks — määrusandlusõigust *intra legem* evib vabariigi president niikuinii.

Contra legem määrus on selline määrus, millega eksekutsioon on õigustatud ümber korraldama seadustega juba käsitletud alasid²². *Contra legem* määrus muudab küll samal alal kehtivaid seadusi, on aga ise igal juhul *secundum legem*, s. o. kokkukõlas olev oma delegatsiooniaktiga ja seadustega teistelt aladelt. Kuna *contra legem* määruste andmise õiguse omistamine eksekutsioonile tähendab seadusandluse pädevuse delegeerimist, oma õiguste ja kohustuste võõrandamine seadusandluse poolt osutub aga üldpõhimõtteliselt lubamatuks, siis peab selline võimalus olema põhiseaduses *expressis verbis* mainitud²³. PS § 131 sätib, et „Vabariigi President

²⁰ Vt. Kliimann, Haldusprotsess, lk. 62: „Egaalsuse printsiip, s. o. ühesuguseis tingimusi ja ühes ning samas olustikus asuvate kodanikkude ühtlase käitlemise nõue eeldab, et enne kui ses olustikus asutakse üksikjuhtusid lahendama üksikaktidega, see olustik oleks juba ühtlaselt sätitud vastavate üldaktidega.“ — Vt. ka *id.*, Üliõpilaskond Ülikoolide seaduses, i. Akadeemia 1937, 4, lk. 225.

²¹ Tähtsust evib PS nimetatud paragraaf vaid PS tõlgendamisel. Määrusandlusõigus *intra legem* kui niisugune, nagu öeldud, temast ei tulene.

²² Vt. Kliimann, Administratiivakti teooria, lk. 181 j.

²³ *Ib.*, lk. 182: „Nii *praeter* kui *contra legem* määruste õiguse volitamine eksekutsioonile tähendab legislatsiooni kompetentsi delegeerimist. Kuid üldpõhimõtteliselt on seadusandlusasutisel oma õiguste ja kohuste võõrandamine lubamatu. Sellepärast mainitud määrusteliikide õiguse volitamine on vaid erandlikult lubatav ja nimelt siis, kui seda riigipõhiseadus *expressis verbis* mainib. Selle man põhiseadus mainib ühtlasi, kumb liik määruste volitusi on mõeldud.“ — Ekslikuks tuleb pidada Ugo Forti vaadet, et oma kompetentsi delegeerimatus põhimõte (*delegatus delegare non potest*), ilma selgeltväljendatud õigustusega selleks, toetuvat poliitilistel argumentidel (*op. cit.* lk. 50).

annab seaduses tähendatud aluseil riigikaitse ja relvastatud jõududesse puutuvaid seadlusi...“ Vastavalt tsiteeritud legaalfraasile peab Riigikogu vastu võtma erilise seaduse, mis sätib sõjaväe seadlusandluseks vajalikke aluseid. See seadus fikseerib need olmad, millede olemasolul on lubatav sõjaväe seadluste andmine. See seadlusandlusõiguse delegeerimine vabariigi presidendile peab PS § 131 sõnastuse kohaselt toimuma üldvolituse ehk generaaldelegatsiooni põhjal²⁴. Selline olukord aga ei võimalda *contra legem* määruste andmist, sest viimaste jaoks on vaja igakordset erivolitust ehk spetsiaaldelegatsiooni. *Contra legem* määruste tarbeks peab alati olema selgeväljenduslik volitus selle kohta, milliseid kehtivaid seadusi seesugune määrus on õigustatud muutma või tühistama. Jääb järele ainult võimalus, et antud juhul on tegemist *praeter legem* määrustega. Sama väidet kinnitab ka PS sõnastus, mis kõneleb seadluste andmisest „seaduses tähendatud aluseil“. Väljendit „määrusandlus seaduse alusel“ tavatsetakse õiguslikus praksises ikka rakendada *praeter legem* määrusandluse tühistamiseks, samuti kui väljendit „kokkukõlas seadustega“ — *intra legem* määrusandluse korral. *Praeter legem* määrus on selline määrus, mida toimetatakse seadusandlikult seni veel lahendamata küsimuste käsitlemiseks²⁵. Ta piirdub mitte ainult seaduste täpsustamisega, vaid ühtlasi täiendab vastavaid seadusjõulisi normatiivakte. Seega praktilisest vaatepunktist tõusevad *praeter legem* määrused dekreetseaduse tasemele.

PS § 131 järgi annab vabariigi president peale seadluste riigikaitse ja relvastatud jõudude alal veel „määrusi“. Tekib küsimus, millena on kvalifitseeritavad need „määrused“ teooria seisukohalt. Esiteks on mõeldav, et siin on tegemist seadlustega koordineeritud normatiivaktidega — s. o. *praeter legem* määrustega. Selle poolt räägib mõnevõrra PS sõnastus, mis mingil moel ei omista neile määrustele eripositsiooni. Teiseks on mõeldav, et PS § 131 tähendatud määrused on oma kehtejõult seadlustele subordineeritud normatiivaktid — ka see lahendus ei oleks PS vastu. Otsustajaks käesolevas probleemis peaks kujunema § 131

²⁴ Vt. *nota* 32.

²⁵ Vt. Kliimann, *op. cit.*, lk. 181.

nimetatud seadus. Sellena esineb RRKS²⁶. Viimane aga ei lahenda probleemi, vaid toimib hoopis vastupidi. Ta loob „seadluste“ ning „määruste“ vahekorras vägagi keerulise ja komplitseeritud olukorra. Vabariigi presidendi pädevus *praeier legem* määruste andmisel on jagatud täiesti suvaliselt kolme gruppi ja iga sellise grupi kohta on kehtestatud erinorme.

Esimese ning suurimana võime eraldada küsimustekompleksi, mida vabariigi president võib *praeier legem* korraldada niihästi „seadluse“- kui ka „määruse“-nimeliste aktidega. Nii sätib RRKS § 19: „Vabariigi President kui relvastatud jõudude kõrgeim juht... annab seadlusi ja määrusi küsimuste lahendamiseks, mis puudutavad: a) sõjaväe organisatsiooni; b) sõjaväe üksuste ja asutiste ning nende koondiste ülesandeid ning ülemate kohuseid ja õigusi; c) sõjaväelaste teenistuskäiku; d) sõjaväelist distsipliini, sisekorda ja garnisoniteenistust; e) sõjaväelaste karistamist distsiplinaarkorras; f) sõjaväe varustamist ja majandamist; g) sõjaväe tervishoidu; h) sõjaväelaste üleastumiste läbi tekitatud riigikahju sissenõudmist süüdlastelt administratiivkorras ühes distsiplinaarkaristuse määramisega; i) sõjaväelaste ühinguid ja nende liite.“ RRKS § 20 järgi kehtivad eelnimetatud aladel antud seadlused ning määrused ka Sõjaministeeriumi ja selle teenistujate suhtes ja § 22 II järgi ka Kaitseliidu kindlaltalgaliste teenistujate, samuti Kaitseliidus teenivate tegelikus teenistuses olevate ohvitseride kohta. RRKS § 23 põhjal piirivalvele ja piirivalve teenistujatele kohaldatakse eelnimetatud seadluste ning määruste eeskirju vaid seevõrra, kui võrra vastavate seadustega pole korraldatud teisiti. RRKS § 18 kohaselt vabariigi president korraldab oma seadlustega ning määrustega ministeeriumidele ja omavalitsustele seadustega pandud ülesannete täitmise ala.

Teisena võime eraldada küsimustekompleksi, mille suhtes vabariigi president evib õigust anda *praeier legem* määrustena ainult „seadluse“-nimelisi akte. Nii RRKS § 21 järgi „Vabariigi President annab seadlusena erieelarvete alusel tegutsevate Sõjaministeeriumi ja sõjaväe asutiste ja ettevõtete põhikirjad“. RRKS § 22 I kohaselt „Vabariigi President annab seadlusena Kaitseliidu põhikirja“. RRKS § 87 I näeb

²⁶ Riigikaitse rahuaegse korralduse seadus, RT 1938, 29, 234.

ette, et „Sõjavägede Juhataja võimupiirid temale alluvate isikute teenistuskäigu küsimuste lahendamisel, nende kohtulikule vastutusele võtmise ja distsiplinaarkaristuste alal on ette nähtud vastavates seadustes ja seadlustes“. Sama seaduse § 89 sätib, et „Sõjavägede Juhataja ülesanded ja võimupiirid neil aladel, mida käesolev seadus ei käsitle, on ette nähtud vastavates seadustes ja seadlustes“. Ja lõpuks RRKS § 127 järgi Sõjavägede Nõukogu töökord määratakse vastava seadlusega.

Ja kolmandaks leiame RRKS-s veel küsimusi, mida vabariigi president võib sättida ainult „määruse“-nimeliste *praeter legem* määrustega. Näit. annab selle seaduse § 36 vabariigi presidendile õiguse korraldada Riigikaitse Nõukogu asjaajamise korda oma määrusega.

Loomulikult säilib vabariigi presidendil veel kõigil kolmel juhul egaalsuse printsiibist tuletuv *intra legem* määruste andmise õigus. Samuti osutub võimalikuks, et vabariigi president annab *praeter legem* määrustena „seadlusi“, subordineerides neile omakorda *praeter legem* määrustena „määrusi“. See kõik aga ei aita mingil moel selgitada probleemi PS §-s 131 nimetatud seadluste ja määruste vahekorrast.

§ 2. Tuletisi seadluste teoreetilisest kvalifitseeringust.

Olles tuvastanud, et sõjaväe seadlus on eritüüp *praeter legem* määrusi, võime substitutsiooni järeldusreegli²⁷ kohaselt lugeda sõjaväe seadluste suhtes kehtivaks kõik selle, mis kehtib *praeter legem* määruste kohta üldiselt. Seega seadlustega korraldatakse küsimusi, mis seadusandlikul teel on korraldamata. Seadlus peab olema rangelt kokkukõlas oma volitusaktiga, ühtlasi ka seadustega ning dekreetidega muudel aladel. Öeldust saame tuletada praktiliselt väga tähtsaid konsekvence:

Esiteks — konflikti korral seaduse ning sõjaväe seadluse vahel on seadlus vastavas osas tühine, sest seadlus määrusena osutub oma kehtejõu gradatsioonilt subordineerituks seadustele ning dekreetidele²⁸. On ekslik

²⁷ Vt. Carnap, *op. cit.*, lk. 11.

²⁸ Õigusnormide jõu gradatsiooni kohta vt. Vaabel, *op. cit.*, lk. 14 jj. — Artur-Tõeleid Kliimann, Normitehnikast administratiivprotsessiõiguses, Tartu 1930, lk. 6 j., ja seal osundatud kirjandus.

arvata, nagu oleks sellekohase delegatsiooniseadusega (PS § 131) vabariigi presidendile antud kindel kompetents sõjaväe seadluste andmiseks, mis kehtib seni, kuni seda delegatsiooniakti ennast pole selgesõnaliselt muudetud²⁹. Puudub igasugune põhiseaduslik alus omistada PS §-s 131 tähendatud seadusele vormiliselt kõrgemat normatiivset jõudu kui teistele riigikaitset ning relvastatud jõude käsitlevatele seadustele. Oma vormiliselt kehtejõult asetsevad kõik riigikaitseala seadused ning dekreedid PS järgi koordineatsiooni tasemel. Seetõttu võib Riigikogu igal ajal vastu võtta seaduse, mis käsitleb mõnd delegatsiooniaktis *expressis verbis* seadlusandluse kompetentsi paigutatud küsimust, püüdes niiviisi vabariigi presidendi seadlusandluskompetentsi. Sama võib vabariigi president ka ise sooritada oma dekreetidega PS §-de 99 ja 130 põhjal. Sellega ei ole loomulikult aga veel öeldud, et meie PS ei luba üht seadust või dekreeti asetada oma sisult n.-ö. kõrgemale tasemele. Üld- ja eriseaduste suhtes kehtib ikkagi printsiip: erinormistik murrab üldnormistiku. Seega asetseb eriseadus sisuliselt nagu kõrgemal üldseadusest. Samuti ei ole siinkohal püütud lahendada kehtejõutaseme probleemi mõningate PS-s *expressis verbis* nimetatud ning eripositsiooni asetatud seaduste kohta (näit. Riigikogu kodukorra seadus).

Täiesti vääralt käsitleb seadluste küsimust ka Stephan v. Csekey, kuigi 1920. a. Põhiseaduse 1933. a. muundusseaduse alusel. Nimelt väidab ta oma töös Die Verfassungsentwicklung Estlands 1929—1934, Tübingen 1935, lk. 426: „Ferner hat der Staatsälteste das Recht, auf den Grundlagen und in der Ordnung, wie sie im Gesetz über die Organisation und Leitung des Staatsschutzes... vorgesehen sind, die Wehrmacht betreffende Verordnungen mit Gesetzeskraft (estnisch seadlus, während das Gesetz seadus genannt wird) und Verordnungen zu erlassen (§ 81). Diese Verordnungen mit Gesetzeskraft werden vom Staatsältesten ebenso wie die Dekrete erlassen, aber den letzteren gegenüber besitzen sie eine bevorzugte Stellung, da sie von der Staatsversammlung nicht abgeändert werden können.“ Selline väitlus ei talu loogika seisukohalt mingit kriitikat, sest ta põhineb valel eeldusel (s. o. et seadlus on seadusjõuline üldakt). Vrd. selles suhtes ka A.-T. Kliimann, Arvustavaid märkmeid ühe põhiõigusliku artikli avaldamise puhul, i. Õigus 1929, 4, lk. 130.

²⁹ Trakman, *op. cit.*, lk. 22. j.: „Kuna 1937. a. Põhiseadus ei näe ette seadusandlikku ainuvõimu rahvaesindusel, nagu see oli 1920. a. Põhiseaduse § 35 järgi, siis omavad Presidendi poolt kehtima pandud seadlused kehtivuse sõltumata sellest, kas need on kooskõlastatud seadustega. Seadlused võivad antud olla nii praeter legem, kui ka contra legem.“ Vt. samuti *ib.*, lk. 13.

Teiseks — konflikt korral sõjaväe seadluse ja korraldise vahel osutub viimane vastavas osas tühi- seks, sest seadlus asetseb kõrgemal normatiivsel kehtejou- tasemel kui korraldis³⁰. Ei ole seejuures oluline, kes on korraldise andjaks. Vabariigi presidendi poolt antud seadlu- sed on ka talle enesele siduvad seni, kuni nad kehtivad. Seega vabariigi president võib anda dekree- di, milles ta fiksee- rib enese pädevuse seadlusandjana. Kokkukõlas selle dekree- diga vabariigi president väljastab seadlusi, konkretiseerides neid näit. määrustega *praeter legem* ja viimaseid määrustega *intra legem*. Ja lõpuks toimetab ta kõigi nende üldaktide põhjal veel korraldise, mis peavad olema kokkukõlas vasta- vate tema poolt antud kõrgemajõuliste aktidega. Siin aval- dub kujukalt nn. legaalsuse printsiip³¹ kui õigusriik- liku halduse põhiprintsiip.

Kolmandaks — volitusakt sõjaväe seadluste and- miseks peab sisaldama generaal delegatsiooni ehk üldvolitust. Teatavasti on *praeter legem* määruste and- mine võimalik niihästi generaal- kui ka spetsiaal delegatsi- ooni alusel. PS-i § 131 sätib aga selgesõnaliselt, et „Vaba- riigi President annab seaduses tähendatud aluseil riigikait- sesse ja relvastatud jõududesse puutuvaid seadlusi ja mää- rusi“. „Seaduses tähendatud alused“ on mõistetavad ainult vastavas seaduses fikseeritud üldiste pädevusnormidena — seega generaal delegatsioonina. Viimase all mõistame praegu- sel juhul delegatsiooni määruste andmiseks kas kõigi kehtivate seaduste või mingi laialdase seaduste rühma suhtes³². Õel- dust järeldub ka, et sõjaväe seadluse ning *praeter legem* mää- ruse mõisted ei ole identsed. Seadlus on üks eriliik *praeter legem* määrusi. Identsusega oleks siis tegemist, kui kumbki mõiste iga väljendi tarvis eviks sama ütlusväärtust (Aussagewert), s. t. kui kumbagi võiks igas väljendis teine-

---

³⁰ Kliimann, Õiguskord, lk. 256: „Üksikaktid peavad olema sisult kokkukõlastatud üldaktidega.“

³¹ Vt. Merkl, *op. cit.*, lk. 162 jj. — Vrd. ka Hans Kelsen, *Allgemeine Staatslehre*, Berlin 1925, lk. 180 ja 237 j.

³² Vt. Juhan Vaabel, Eesti riigi-maksundusõiguse põhiprobleeme, Tartu 1934, lk. 83 j. — *Id.*, Sissejuhatus finantsõigusteadusse, lk. 24 j. — Vrd. Kliimann, Administratiivakti teooria, lk. 178 jj. — Merkl, *op. cit.*, lk. 181 j. — Forti, *op. cit.*, lk. 50 jj.

teisega asendada, ilma et vastava väljendi sisu seejuures muutuks³³.

Neljandaks — PS § 131 kohaselt on vabariigi presidendile küll ette nähtud sõjaväe seadluste ning määruste andmiseks eripädevus, pole aga ette nähtud erimenetlust. See tuleb asjaolust, et sõjaväe seadluste ning määruste andmine toimub „seaduses tähendatud aluseil“. Oleks PS aga öelnud, et seadlusandlust sooritatakse „seaduses tähendatud aluseil ja korras“, siis oleks pidanud PS § 131 nimetatud seadus sättima ka seadlusandluseks erimenetluse³⁴. Nüüd ei osutu see vajalikuks. Olgu tähendatud, et nagu üldiselt, nii ka meie kehtivas õiguses on halduse üldaktidemenetlus leidnud vaid väga kasinat ning sporaadilist sättimist. Selles suhtes on ta vastandiks halduse üksikaktidemenetlusele, mis kujutab sätitud menetlust.

Viiendaks on tähtis silmas pidada asjaolu, et riigikaitseliste küsimuste sfääri ulatus, mis antakse vabariigi presidendile korraldada *praeter legem* määruste varal, sõltub üldpõhimõtteliselt õieti Riigikogu suvast. Viimane võib oma vastavas seaduses lugeda kõik riigikaitsega pidestuvad küsimused kuuluvaks seadlusandluse pädevusse, võib aga ka seda vähendada miinimumini. Seda üldreeglit muudavad ning korrigeerivad terve rea õigusinstituutide mõjud. Ühelt poolt võivad takistada ja pidurdada Riigikogu suvalist toimimist käesolevas küsimuses säärased faktorid, nagu seda on vabariigi presidendi vetoõigus (PS § 96), vabariigi presidendi õigus hajutada Riigikogu riiklikel kaalutusil (PS § 68 II ja 86 II), vabariigi presidendi hädadekreediõigus (PS § 99) ja erakorraliste dekreetide andmise õigus (PS § 130). Teiselt poolt, vastukaaluna vabariigi presidendi loendatud õigustele, vajavad riigikaitse ja relvastatud jõudude alal antud vabariigi presidendi dekreedid, seadlused ning määrused peaministri ja asjaomase ministri

---

³³ Vt. Carnap, *op. cit.*, lk. 15.

³⁴ Vrd. näit. PS § 10: „Kedagi ei või jälitada muidu kui seaduses ettenähtud juhtudel ja korras. Kedagi ei või vahistada ega isikulises vabaduses kitsendada muidu kui seaduses ettenähtud juhtudel ja korras.“

Eesti Vabariigi 1920. a. Põhiseadus nõudis, et vastavas eriseaduses sätitaks ka menetlusküsimusi. Ta § 81 (1933. a. redaktsioonis) kõlab järgnevana: „Riigivanemal on õigus anda eriseaduses ettenähtud alustel ja korras kaitsevāgedesse puutuvaid seadlusi ja määrusi.“

kaasallkirja (PS § 42 ja 134). Nende aktide eest vastutab Vabariigi Valitsus poliitiliselt, seistes parlamentaarse kontrolli all. Riigikogu võib avaldada Vabariigi Valitsusele umbusaldust ja sel teel anda käigu tema ametist vabastamise protseduurile. Võib öelda, et kogu selles komplitseeritud juriidiliste seoste ning sõltuvuste mitmekesisuses on otsustavaks õieti faktiline poliitiliste jõudude vahekorrd. Sellest oleneb vabariigi presidendi pädevuse ulatus seadlusandluse alal. Praeguseks on meil küll välja kujunenud praktika, mille kohaselt riigikaitse alal seadlustega käsitletakse sõjaväe sisekorra küsimusi³⁵. Seaduste kompetentsi on jäetud need probleemid, mis puudutavad tsiviilelanikkude õigusi ja kohustusi riigikaitse alal, mis mõjustavad eelarvet või käsitlevad materiaalselt ja protsessuaalselt kriminaalõigust. Selline praktika võib osutada küll vägagi otstarbekaks, ei oma aga normatiivselt mingit tähtsust. PS kohaselt võiks seadusandlikul teel väga hästi korraldada näit. sõjaväe distsipliiniküsimusi, majandamist, organisatsiooni jne.³⁶

Kuue nda ks olgu mainitud küsimus sõjaväe seadluste suhtest vabariigi presidendi poolt teistel haldusaladel antud määrustesse. Seadlus kui erinimeline akt võib PS kohaselt sisaldada ainult riigikaitse se puutuvaid norme. Temas ei või olla sätteid, mis käsitlevad, ehkki *intra legem*, näit. sotsiaaltervishoidu, rahvaharidust või muud selletaolist. Esineb seda aga ometi, siis tuleb vastavad seadlusnormid lugeda tühisteks põhjusel, et sellistes küsimustes oleks pidanud antama „määruse“-nimeline akt. (Järgneb.)

Kohtud 1938. aastal.

1. Kohtute korraldus.

Uus Põhiseadus, mis 1. jaanuaril 1938. a. kehtima hakkas, kinnitas uuesti, et õigusemõistmine Eestis peab kuuluma sõltumatult kohule, ning andis selle kohta oma 11. peatükis vastavad põhiõiguslikud

³⁵ Vt. *supra*, § 1.

³⁶ *Contra* Trakman, *op. cit.*, lk. 23: „Rahvaesindus võib riigikaitse ja relvastatud jõududesse puutuvaid küsimusi mõjutada ainult riigikaitse põhimõtteid ja sõjaväeteenistust korraldavate seaduste ning sõjaväe kriminaalseaduste vastuvõtmise teel.“

kindlustused. Kokkukõlas Põhiseadusega pandi endiste vene aegadesse tagasiulatuvate kohtukorraldusseaduste asemele kehtima uued kohtukorraldusseadused, nimelt Kohtute seadustik ja Sõjaväekohtute seadustik, mis meie kohtute korraldusse tõid mitmeid muutusi ja uuendusi.

Tähtsamatest muutustest ja uuendustest, mis nimetatud seadused tõid, oleks nimetada: kollegiaalkohtutes presiidiumi ja Riigikohtus veel distsiplinaarkambri ja erikogude sisseseadmist ja nendele mõningate ülesannete täitmise üleandmist, mis endisel ajal üldkogude peal lasusid, kollegiaalkohtutes abiesimeeste kaotamist, Riigikohtus ja Kohtukojas osakondade esimeeste ja liikmete nimetamist kindlasse osakond, kohtuniku ametisse kandideerimise sooviavalduste läbivaatamist Kohtuministeriumis kolleegiumi poolt, Riigikohtu Üldkogu poolt vabariigi presidendile esitatavate kohtunikkude kandidaatide arvu tõstmist kahelt kolmele ning presidendi nõudmisel teiskordset kandidaatide esitamist, ja osalt ka ametisse nimetamise tingimusi; sõjaväekohtute alal: Sõjaringkonnakohtu ümbernimetamist Sõjaväe Kõrge- maks Kohtuks ja väeosakohtute kaotamist ning diviisikohtute asutamist.

Diviisikohtutest asutati kaks: 2. Diviisi Diviisikohus, asukohaga Tartus, ja 3. Diviisi Diviisikohus, asukohaga Tallinnas.

2. Kohtute koosseis.

1938. a. suurenes kohtunikkude arv kahe kohtuniku võrra ja nimelt Riigikohtu koosseisus tsiviilosakonnas ühe liikme võrra ja sõjaväekohtute alal ühe Diviisikohtu esimehe võrra, seega kohtunikkude üldarv 1938. a. lõpuks oli 172: kollegiaalkohtutes töötas 90 kohtunikku, üksikkohtunikke oli 82.

Riigikohtus töötas aasta esimesel poolel 14-liikmelises koosseisus: esimees, kolm osakonna esimeest ja 10 kohtuliiget; osakondades peale osakonna esimehe kriminaalosalakonnas 2 liiget, tsiviilosakonnas 4 liiget ja administratiivosakonnas samuti 4 liiget. Riigiasutiste ametnikkude koosseisu seaduse muutmise ja täiendamise seadusega RT 1938, 42 täiendati Riigikohtu koosseisu ühe liikme võrra. Uus liige nimetati tsiviilosakonda ja asus ametisse maikuu lõpul. Seega oli Riigikohtu koosseis aasta teiseks pooleks 15-liikmeline.

Kohtukoda töötas aasta läbi 15-liikmelises koosseisus: esimees, osakonna esimees ja 13 kohtuliiget. Nendest töötasid kriminaalosalakonnas esimees ja 6 kohtuliiget ning tsiviilosakonnas osakonna esimees ja 7 kohtuliiget.

Ringkonnakohtud töötasid 57 kohtunikuga: peale esimehe oli Tallinna Ringkonnakohtul 3 osakonna esimeest ja 15 liiget, Tartu Ringkonnakohtul 3 osakonna esimeest ja 14 liiget, ja Rakvere ning

(Järg vt. lk. 258.)

Riigikohtu administratiivosakonna

I astme toimetused	1. jaanuariks 1938. a. oli lõpetamata	1938. aastal tuli juurde	Kokku	Lõpetati 1938. aastal												Kokku	1. jaanuariks 1939. a. jäi lõpetamata
				Rahuldati		Jäeti tagajärjeta		Jäeti läbi vaatama		Kõrvaldati läbivaatamiselt		Pandi seisma		Kokku			
				arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%				
1	Kohtuministeerium . . .	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
2	Vangimajade Talitus . .	2	7	9	2	—	5	—	2	—	—	—	—	—	9	—	
3	Siseministeerium . . .	—	4	4	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	1	
4	Sisekaitse ülem	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
5	Teedeministeerium . . .	1	1	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
6	Maanteede Talitus . . .	2	—	2	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	—	
7	Veeteede Talitus	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
8	Haridusministeerium . .	1	9	10	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	6	4	
9	Majandusministeerium . .	2	16	18	2	—	14	—	—	—	1	—	—	—	17	1	
10	Patendi Peakomitee . . .	—	2	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	
11	Maksude Talitus	1	16	17	4	—	8	—	—	—	—	—	—	—	12	5	
12	Maksupeakomitee	154	237	391	59	24,28	168	69,14	16	6,58	—	—	—	—	243	148	
13	Tollipeakomitee	1	8	9	1	—	3	—	—	—	1	—	—	—	5	4	
14	Sõjaministeerium	2	21	23	3	—	16	—	—	—	1	—	—	—	20	3	
15	Sõjaväet. Peakomisjon .	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
16	Maakorrald. Peakomisjon (popside asjad)	8	28	36	1	—	11	—	—	—	1	—	—	—	13	23	
17	Maakorrald. Peakomisjon (planeerimise asjad) .	8	13	21	2	—	11	—	—	—	1	—	—	—	14	7	
18	Põllutööministeerium . .	12	28	40	6	22,22	18	66,67	1	3,70	2	7,41	—	—	27	13	
19	Keskveekomisjon	2	10	12	3	—	5	—	—	—	1	—	—	—	9	3	
20	Hindamise Peakomisjon .	1	1	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	
21	Kinnisvarade Hindamise Peakomisjon	4	—	4	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	4	—	
22	Sotsiaalministeerium . .	22	68	90	10	15,87	34	53,97	3	4,76	15	23,81	1	1,59	63	27	
23	Kindlustusnõukogu	3	8	11	2	—	5	—	—	—	1	—	—	—	8	3	
24	Töökaitse- ja Sotsiaalkindl. Osak. direktor	5	25	30	6	—	15	—	—	—	2	—	—	—	23	7	
25	Palved otsuste tühistam. kohta	2	7	9	2	—	2	—	1	—	—	—	—	—	5	4	
26	Valimiste Peakomitee . .	—	18	18	9	—	8	—	—	—	1	—	—	—	18	—	
27	Mitmesugused asutised .	—	3	3	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	3	—	
Kokku		233	534	767	118	23,00	338	65,89	24	4,68	32	6,24	1	0,19	513	254	

1. jaanuaril 1938. a. oli lõpetamata:

I astme asju 233
II " " 61 294

1938. a. tuli juurde:

I astme asju 534
II " " 175 709

Kõik kokku: $\underbrace{233 + 534}_{767} + \underbrace{61 + 175}_{236} = 1003$

Neist lõpetati 1938. aastal:

I astme asju 513 ehk 66,88%
II " " 175 " 74,15%
688 ehk 68,59%

1. jaanuariks 1939. a. jäi lõpetamata:

I astme asju 254 ehk 33,12%
II " " 61 " 25,85%
315 ehk 31,41%

Avalikke istungeid oli 55, korraldavaid koosolekuid 73. Korraldavatel koosolekutel lahendati kokku 837 küsimust.

1938. a. tegevuse aruanne.

	II astme toimetused	Kohtuasutised, kellele otsuste peale revisjonkaeb. antud	1. jaan. 1936. a. oli lõpetamata	1938. aastal tuli juurde	Kokku	Lõpetati 1938. aastal								Kokku	1. jaan. 1939. a. jäl lõpetamata
						Rahuldati		Jäeti taga- järjeta		Jäeti läbi vaatamata		Kõrvaldati läbivaata- misest			
						arv	%	arv	%	arv	%	arv	%		
1	Tallinna Ringkonnakohus . .		12	17	29	9	34,61	16	61,54	—	—	1	3,85	26	3
2	" 6. jaoskonnakohtunik		—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
3	" 10. "		1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
4	Raasiku "		—	6	6	—	—	1	—	1	—	—	—	2	4
5	Haapsalu "		—	4	4	1	—	2	—	—	—	—	—	3	1
6	Lihula "		1	3	4	1	—	2	—	—	—	—	—	3	1
7	Keila "		1	4	5	1	—	2	—	—	—	1	—	4	1
8	Saaremaa 1. "		—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
9	Hiumaa "		—	3	3	—	—	2	—	—	—	—	—	2	1
10	Rapla "		—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
11	Tartu Ringkonnakohus . . .		3	16	19	5	29,41	12	70,59	—	—	—	—	17	2
12	" 4. jaoskonnakohtunik .		1	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
13	" 5. "		1	2	3	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2
14	" 6. "		3	3	6	3	—	2	—	—	—	—	—	5	1
15	Elva "		5	8	13	6	—	5	—	—	—	—	—	11	2
16	Jõgeva "		1	2	3	1	—	2	—	—	—	—	—	3	—
17	Mustvee "		—	3	3	1	—	2	—	—	—	—	—	3	—
18	Otepää "		3	2	5	2	—	2	—	1	—	—	—	5	—
19	Võru 2. "		1	3	4	1	—	—	—	—	—	—	—	1	3
20	" 3. "		—	4	4	1	—	2	—	—	—	—	—	3	1
21	Petseri 1. "		1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
22	" 3. "		—	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
23	Valga 1. "		—	2	2	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
24	" 2. "		1	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	2	—
25	Rakvere Ringkonnakohus . .		5	10	15	2	18,19	9	81,81	—	—	—	—	11	4
26	" 2. jaoskonnakohtunik		2	2	4	—	—	3	—	—	—	—	—	3	1
27	Jõhvi "		—	5	5	1	—	2	—	—	—	—	—	3	2
28	Järva-Jaani "		—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
29	Narva 1. "		2	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—
30	" 2. "		2	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—
31	Lüganuse "		—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
32	Paide "		1	3	4	—	—	4	—	—	—	—	—	4	—
33	Viljandi Ringkonnakohus . .		1	9	10	4	44,44	5	55,56	—	—	—	—	9	—
34	" 1. jaoskonnakohtunik		—	2	2	1	—	—	—	—	—	1	—	2	—
35	" 2. "		3	14	17	8	—	2	—	—	—	—	—	10	7
36	Pärnu 1. "		3	—	3	1	—	2	—	—	—	—	—	3	—
37	" 2. "		—	3	3	—	—	2	—	—	—	—	—	2	1
38	" 3. "		3	9	12	2	—	4	—	3	—	—	—	9	3
39	Mõisaküla "		3	14	17	2	—	3	—	—	—	—	—	10	7
40	Suure-Jaani "		1	2	3	—	—	3	—	—	—	—	—	3	—
41	Põltsamaa "		—	4	4	—	—	1	—	—	—	—	—	1	3
42	Tõrva "		—	3	3	1	—	1	—	—	—	—	—	2	1
Kokku			61	175	236	62	35,43	104	59,43	6	3,43	3	1,71	175	61

Riigikohtu tsiviilosakonna

	1. jaanuariks 1938. a. oli otsustamata asju	1938. a. jooksul juurde tulnud asju	K o k k u	Otsustatud asjade arv 1938. a.			1. jaanuariks 1939. a. jäi otsustamata asju
				Tagajärgeta jäetud	Kaabused rahuldatud (otsused tühistatud)	K o k k u	
Kohtukoda	189	407	} 598	181	58	} 241	357
Kohtukoja mitmesugused asjad .	—	2		2	—		—
Tallinna Ringkonnakohus	111	191	302	161	42	203	99
Tartu „	70	149	219	121	27	148	71
Viljandi „	65	155	220	132	19	151	69
Rakvere „	33	83	116	53	12	65	51
Ringkonnakohtute mitmesug. asjad	—	14	14	12	2	14	—
Kokku	468	1001	1469	662	160	822	647

Viljandi Ringkonnakohtul kummalgi 1 osakonna esimees ja 8 kohtuliiget.

Kohtu-uurijaid oli ametis 20. Neist üks täitis eriti tähtsate asjade ja tähtsamate asjade kohtu-uurija ametit, teisi kohtu-uurijaid oli 19, neist Tallinna Ringkonnakohtu ringkonnas 6 (kusjuures peale nende ka veel Saaremaa 1. ja 2. jaoskonna ning Hiiumaa jaoskonnakohtunikud kohtu-uurijate kohuseid täitsid), Tartu Ringkonnakohtu ringkonnas 6, Rakvere Ringkonnakohtu ringkonnas 4 ja Viljandi Ringkonnakohtu ringkonnas 3.

Jaoskonnakohtunikke oli aruandeaastal 55: 18 Tallinna, 19 Tartu, 10 Rakvere ja 8 Viljandi Ringkonnakohtu ringkonnas.

Lisajaoskonnakohtunikke oli ametis 4.

Sõjaväe Kõrgemas Kohtus olid ametis esimees ja üks kohtunik ning kohtu juures töötas 2 kohtu-uurijat.

Diviisikohtutes oli ametis üks esimees, kuna 2. Diviisi Diviisikohtu esimehe amet oli ühendatud 2. jaoskonna sõjaväekohtu-uurija ametiga.

3. Kohtute tegevus.

Kohtute tegevus, välja arvatud sõjaväekohtud, kujunes 1938. aastal, võrreldes 1937. aastaga, arvudes järgmiselt:

1938. a. tegevuse aruanne.

Asjade nõudehinna üldsumma Kr.	Asjad, milles nõuded hindamata	Otsustamata asjade nõudehind Kr.	Otsustamata asjad, milles nõuded hindamata	Kohtuistungite arv	Korraldaval koosolekul		Otsustatud asjadest %	
					Läbiarutatud küsimusi	Koosolekute arv	Tagajärjeta jäetud	Kaebused rahuldatud (otsused tühistatud)
1 782 637,36	151	1 136 865,98	107	63	863	37	76,00	24,00
10 000,—	1	—	—	—	—	—	—	—
277 812,07	35	77 213,69	7	—	—	—	79,30	20,70
185 323,85	23	73 849,00	9	—	—	—	81,75	18,25
191 371,24	20	53 026,01	5	—	—	—	87,42	12,58
91 878,85	10	37 632,25	12	—	—	—	84,53	18,47
1 243,39	11	—	—	—	—	—	85,71	14,29
2 540 266,76	251	1 378 586,93	140	63	863	37	80,53	19,47

Kohtuasju oli 1938. aastal (sulgudes 1937. a. arvud):

	Lahendamata 1937. a-st	Juurdetulek 1938. a. Kokku			
Riigikohtus	892	2571	(2680)	3463	(3631)
Kohtukojas	731	1779	(1608)	2510	(2456)
Ringkonnakohtuis I astmes .	3920	8961	(9072)	12881	(13336)
„ II „	2061	8421	(9278)	11022	(11806)
Kohtu-uurijail	385	3286	(3436)	3671	(3829)
Jaoskonnakohtunikel	5813	105078	(105263)	110891	(111620)
Kokku	14342	130096	(131337)	144438	(146678)

	Kohtuasju lahendati:	Jäi lahendamata:
Riigikohtus	2256 (2739)	1207
Kohtukojas	1930 (1725)	580
Ringkonnakohtuis I astmes . . .	9070 (9416)	3811
„ II „	8742 (9205)	2280
Kohtu-uurijate poolt	3335 (3444)	336
Jaoskonnakohtunikude poolt . .	105144 (105807)	5747
Kokku	130477 (132336)	13961

Riigikohtu kriminaalosakonna

	Otsustamata asjade arv I. jaan. 1938. a.	Juurde tulnud asjade arv 1938. a.	K o k k u	Otsustatud asjade arv 1938. aastal										
				Tagajärjeta jätetud	Otsused muudetud või tühistatud	Läbi vaatamata jätetud	Erikaebused taga- järjeta jätetud	Erikaebused läbi vaatamata jätetud	Ettepanekud rauhldatud	Kaebused tagajärjeta jätetud	Seletusi antud	Amnestia sead. põhjal lõpetatud	K o k k u	
Kohtukoda	25	192	217	129	11	14	12	—	—	—	4	—	—	170
Tallinna Ringkk. . . .	30	205	235	115	14	13	5	1	1	—	—	—	—	152
Tartu „	25	136	161	88	19	—	6	—	—	—	—	—	—	113
Rakvere „	25	73	98	66	4	2	8	—	2	—	—	—	—	82
Viljandi „	12	96	108	59	12	4	10	—	—	—	—	—	—	85
Sõjav. Kõrg. Kohus . .	—	14	14	9	—	—	—	—	—	—	1	—	1	11
Distsiplinaarasjad . .	1	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Asja uuend. palved . .	7	54	61	47	1	—	—	—	—	—	—	—	—	48
Valve korras antud kaeb. ja protestid:														
a) Kohtuk. otsuste ja määr. peale . . .	—	15	15	12	—	1	—	—	—	—	—	—	—	13
b) Kohtuk. esimehe määruste peale . . .	—	4	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	4
d) Tallinna Ringkk. otsuste ja mää- ruste peale	—	5	5	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	5
e) Tartu Ringkk. otsuste ja mää- ruste peale	—	2	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
f) Rakvere Ringkk. otsuste ja mää- ruste peale	—	5	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
g) Viljandi Ringkk. otsuste ja mää- ruste peale	—	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Mitmesugused asjad . .	—	5	5	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3
Kokku	125	809	934	541	63	36	41	1	3	8	2	1	—	696

Nii on 1938. a. lahendatud ja lõpetatud 130 477 asja, s. o. üld-arvust 90,33%, ja jäi lahendamata 13 961 asja ehk 9,67% (1937. a. lahendati 132 336 asja ehk 90,22% ja jäi lahendamata 14 342 asja ehk 9,78%).

Üksikute kohtute tegevust 1938. a. näitavad järgmised arvud, kusjuures võrdluseks on sulgudes toodud arvud 1937. a. kohta.

Riigikohtus oli lahendada asju 3463 (3631), neist lahendati 2256 asja ehk 65,15% (2739 asja ehk 75,43%), nii et arvestades 14 kohtunikku (kuna uus kohtuliige sai tööle asuda aasta teisel poolel ja teine kohtuliige puudus töölt pool aastat) langeb ühe kohtuniku

1938. a. tegevuse aruanne.

Otsustamata asjade arv 1. jaan. 1939. a.	Kohtuistungite arv	Korraldavate istungite arv	Korr. istungitel arutatud küsimuste arv	Otsustatud asjade arvust				
				Tagajärieta jäetud	Otsused muudetud või tühistatud, ettepanekud ja kaeb. rahuldatud	Läbi vaatamata jäetud	Seletusi antud	Amnestia sead. põhjal lõpetatud
47				85,29	6,48	8,23	—	—
83				80,93	9,86	9,21	—	—
48				83,19	16,81	—	—	—
16				90,24	7,32	2,44	—	—
33				81,18	14,12	4,70	—	—
3				90,91	—	—	—	9,09
1				100,00	—	—	—	—
13				97,92	2,08	—	—	—
2				92,31	—	7,69	—	—
—				50,00	50,00	—	—	—
—				80,00	—	20,00	—	—
—				50,00	—	50,00	—	—
—				100,00	—	—	—	—
—				100,00	—	—	—	—
2				33,33	—	—	66,67	—
238	34	70	802	84,77	9,48	5,32	0,29	0,14

kohta 161 lahendatud asja (195). Lahendamata jäi asju 1207 ehk 34,85% (892 ehk 24,57%). Üldkogus lahendati 50 asja (60) ja peale selle veel 167 mitmesugust küsimust (147). Tsiviilosakonnas 5 kohtunikuga lahendati 822 asja (1219). Kriminaalosakonnas 3 kohtunikuga lahendati 696 (704) asja, nende hulgas 11 (21) Sõjaväe Kõrgema Kohtu otsuste peale esitatud kaebust. Administratiivosa-
konnas 5 kohtunikuga lahendati 688 asja (756). Peale selle lahendati osakondade korraldavatel istungitel kokku 2502 mitmesugust küsi-
must, suuremalt osalt kaebustele käigu andmise kohta.

(Järg vt. lk. 263.)

Riigikohtu üldkogu 1938. a. tegevuse aruanne.

Asjade liigid	Otsustamata asjade arv 1. jaan. 1938. a.		Juurde tulnud asju 1938. a.		K o k k u		Otsustatud asjade arv 1938. aastal										Lõpetamata asjade arv 1. jaan. 1939. a.	Üldkogu istungite arv	Neil istungitel arutatud küsimuste arv
	Kaebused, protestid ja palved tagajärjeta jäetud	Otsused või määrused muudetud või tühistatud	Kaebused läbi vaa- tamata jäetud	Riigik. osak. otsusta- miseks üle antud	Asjatoimetused lõpetatud	Süüdimõistev otsus	Õigeksmõistev otsus	Seletusi antud	K o k k u										
1) KKS § 904 alusel antud kaebused ja protestid:	1	11	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2) Valve korras antud kaebused ja protestid:	—	5	5	1	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a) Riigikohtu osakondade otsuste peale	—	5	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Kohutkoja otsuste ja mää- ruste peale	1	6	7	2	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Kohutkoja esimehe mää- ruste peale	2	2	4	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
e) Tallinna Ringkk. otsuste ja määruste peale	—	2	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
f) Tartu Ringkk. otsuste ja määruste peale	—	3	3	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
g) Rakvere Ringkk. otsuste ja määruste peale	—	5	5	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
h) Viigandi Ringkk. otsuste ja määruste peale	—	2	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
i) Sojavye Kõrgema kohtu tegev. peale	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3) Seletuse pärimised:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a) Riigikohtu esimehelt . . .	1	2	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Kohuminiistrilt	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4) Maade sundvõifrand. asjad . . .	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5) Distriktinaarkambri asjad . . .	—	7	7	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6) Mimesug. asjad	—	3	3	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku	5	52	57	12	1	3	20	10	1	1	1	2	50	7	31	167			

Aruanne tsiviilasjade liikumise üle 1938. a. Kohtukojas.

Otsustamata 1. jaan. 1938. a.	Juurde tulnud 1938. aastal	Apellatsiooniasjad			Eraasjad		Üldse otsustatud asju	Edasi kaevatud kass. korras	Otsustamata 1. jaan. 1939. a.
		Kinnitatud otsuseid	Osaliselt muu- detud otsuseid	Tühistatud otsuseid	Erakaebusi rahuldatud	Erakaebusi rahuldamata			
338	944	397	67	113	84	311	972	392	310

Kohtukojas oli asju 2510 (2456). Nendest lahendati 1930 (1725) ehk 76,89% (70,24%); kriminaalosakonnas 7 kohtunikuga 958 (791) ja tsiviilosakonnas 8 kohtunikuga 972 (934) asja, nii et keskmiselt ühe kohtuniku kohta langeb 128 (123) asja. Lahendamata jäi asju 580 ehk 23,11% (731 ehk 29,76%).

Ringkonnakohtutes oli toimetada, esimese ja teise astme asjad kokku arvatud, 23 903 asja (25 142). Neist lahendati 17 812 ehk 74,52% ja jäi lahendamata 6091 ehk 25,48%. (Eelmisel aastal lahendati 18 621 asja ehk 74,06% ja jäi lahendamata 6521 asja ehk 25,94%.)

Ringkonnakohtutes I astme kohtutena oli toimetusel 12 881 asja, neist lahendati 9070 asja ehk 70,41%, nimelt 6739 tsiviilasja (nende hulgas nõudmise korras sisuliselt lahendatud 2296 asja), 199 administratiiv- ja 2132 kriminaalasja. Lahendamata jäi 3811 asja ehk 29,59%.

Ringkonnakohtutes II astme kohtutena oli toimetusel 11 022 asja, nende hulgas aruandeaastal tulnud 8421 asja. Aruandeaastal on lahendatud 8742 asja ehk 79,31% ja jäi lahendamata 2280 asja ehk 20,69%.

Ringkonnakohtuie koosseisu kuuluva 57 kohtuniku peale jaotatult tuleb läbistikku iga kohtuniku kohta 312 lahendatud asja (326), nimelt I astme tsiviil- (nõudmise korras sisuliselt lahendatud asju), kriminaal- ja administratiivasju 81, teisi I astme tsiviilasju 78, ja peale selle II astme kriminaal- ja tsiviilasju 153.

Üldiselt on lahendatud: Tallinna Ringkonnakohtus 19 kohtunikuga 6305 asja, nii et keskmiselt tuleb iga kohtuniku kohta 331 asja (334), Tartu Ringkonnakohtus 18 kohtunikuga 5575 ehk igal kohtunikul 309 asja (349), Rakvere Ringkonnakohtus 10 kohtunikuga 3011 asja ehk igal kohtunikul 301 asja (316) ja Viljandi Ringkonnakohtus 10 kohtunikuga 2772 asja ehk igal kohtunikul 277 asja (281).

Ringkonnakohtute tegevust üksikult vaadeldes näeme järgmist. Tallinna Ringkonnakohtu tsiviilosakonna I astmes 7 koh-

(Järg vt. lk. 256.)

Aruanne kriminaalasjade liikumise

Kokku					Apellatsiooniasjad										
Üldse otsustamata asju 1. jaan. 1938. a.	Üldse juurde tulnud asju 1938. a.	Kokku asju 1938. a.	Üldse otsustatud asju 1938. a.	Üldse otsustamata asju 1. jaan. 1939. a.	Otsustamata asju 1. jaan. 1938. a.	Juurde tulnud asju 1938. a.	Kinnitatud otsuseid	Osaliselt muudetud otsuseid	Õigeksmõistvaid otsuseid	Kokkuleppel lõpetatud asju	Asju, milles ap-kaebus jäetud läbi vaatamata	NKS § 1, 17 ja KR § 69 põhjal lõpet. asju	Otsustatud asju 1938. a.	Otsustamata asju 1. jaan. 1939. a.	Edasi kaevatud kassatsiooni korras
393	835	1228	958	270	380	625	390	143	40	7	153	5	747	258	180

Aruanne tsiviil- ja administratiivasjade liikumise üle

Kohtuasutiste nimetus	Otsustamata 1938. aastaks	Juurde tulnud 1938. a.				Kokku asju 1938. a.	Otsustatud 1938. a.					
		Nõude korras	Täite korras	Hoiu korras	Erakaebustes		Nõude korras	Täite korras	Hoiu korras	Erakaebustes ja eratoimetustes	Leppimise teel otsustatud asju	Asjatolimetusi lõpetatud
Tallinna Ringk.	1626	1211	273	805	85	4000	964	273	681	66	9	368
Tartu „	773	944	159	910	67	2853	622	154	508	65	18	700
Rakvere „	808	483	48	678	27	2044	359	48	543	86	24	235
Viljandi „	330	468	92	385	6	1281	351	92	340	14	16	203
Kokku	3537	3106	572	2778	185	10178	2296	567	2072	231	67	1506

Aruanne kriminaalasjade liikumise üle

Kohtuasutiste nimetus	Otsustamata 1938. a.-ks					Juurde tulnud 1938. a.					Kriminaal-asjadest alguse saanud		Istungite arv	
	Asjade arv	Nendes oli kohtualuseid				Asjade arv	Nendes oli kohtualuseid				Süüdistus-aktide järgi	Erakaebuse korras	Korraldavaid koosolekuid	Kohtuistungeid
		Mehi	Naisi	Mehi	Naisi		Mehi	Naisi	Mehi	Naisi				
Tallinna Ringk.	97	78	15	40	1	820	536	78	470	14	913	4	234	155
Tartu „	114	91	15	47	1	627	301	94	386	35	723	13	200	141
Rakvere „	57	44	6	28	—	451	192	53	267	23	408	7	63	111
Viljandi „	72	44	8	27	1	208	93	23	66	11	194	4	82	77
Kokku	340	257	44	142	3	2106	1124	248	1189	83	2238	33	579	484

üle 1938. a. Kohtukojas.

Eraasjad								Kaebasjad süüdistusakti vastu ja kriminaaljalitamise lõpetamise või peatamise üle						
Otsustamata asju 1. jaan. 1938. a.	Juurde tulnud asju 1938. aastal	Erakaebusi rahuldatud	Erakaebusi tagajärjeta jäetud	Üldkogule üle antud	Muid eraasju otsustatud	Üldse otsustatud 1938. aastal	Otsustamata asju 1. jaan. 1939. a.	Otsustamata asju 1. jaan. 1938. a.	Juurde tulnud asju 1938. aastal	Rahuldatud kaebusi	Tagajärjeta jäetud kaebusi	Läbi vaatamata jäetud kaebusi	Otsustatud kaebusi	Otsustamata asju 1. jaan. 1939. a.
6	80	7	38	—	41	86	—	7	130	11	97	17	125	13

ringkonnakohtutes kui I astme kohtutes 1938. a.

Kokku otsustatud ja lõpetatud asju	Otsustamata 1939. aastaks	1938. a. otsustatud asju					Kaebusi antud esitamiseks Kohtukotta			Administratiivasjad				
		Eraotsustega	Kohtuotsustega			Nõudm. tagasi-lükkamisega	Nõudjate poolt	Kostjate poolt	Erakaebusi	Otsustamata 1938. a.	Juurde tulnud 1938. a.	Otsustatud 1938. a.	Otsustamata 1939. a.	Kaebusi antud kõrg. koht.
Kõigi nõuulmiste rahuldamisega	Nõuulmiste osal. rahuldamisega	Nõuulm. tagasi-lükkamisega	Otsustamata	Juurde tulnud	Otsustatud									
2361	1639	1124	1001	39	197	98	69	73	19	54	50	23	18	
2067	786	1291	611	56	109	54	63	171	16	63	69	10	17	
1295	749	888	305	57	45	26	23	57	5	69	62	12	35	
1016	265	573	368	31	44	36	42	36	3	28	18	13	5	
6739	3439	3876	2285	183	395	214	197	337	43	214	199	58	75	

ringkonnakohtutes kui I astme kohtutes 1938. a.

Toimetuses olnud asjadest on 1938. a. otsustatud	Asjade arv, millel kaebused järgnenud		Otsustamata 1939. aastaks						Otsustamata jäänud asjades võlts toimetused			
	Apellatsioon-kaebused	Erakaebused	Asjade arv	Nendes oli kohtualuseid				3 kuuni	6 kuuni	1 aastani	üle 1 aasta	
				Vabaduses		Vahi all						
				Mehi	Naisi	Mehi	Naisi					
762	192	6	155	110	29	67	3	150	2	3	—	
653	150	—	88	53	15	42	9	86	2	—	—	
472	90	4	36	18	1	23	2	32	4	—	—	
245	45	2	35	29	9	4	—	27	—	5	3	
2132	477	12	314	210	54	136	14	295	8	8	3	

Aruanne tsiviilasjade liikumise üle ringkonnakohtutes

Kohtuasutiste nimetus	Otsustamata 1938. a-ks	Juurde tulnud 1938. a.	Otsustatud			
			Apellatsiooniasju			Kokku
			Edasikaevatud otsuseid kinnitatud	Edasikaevatud otsuseid muudetud või tühistatud	Lõpetatud	
Tallinna Ringk.	992	1618	607	407	173	1187
Tartu "	419	1653	577	353	172	1102
Rakvere "	124	563	202	150	70	422
Viljandi "	149	786	253	194	53	500
Kokku	1684	4620	1639	1104	468	3211

Aruanne kriminaalasjade liikumise üle ringkonnakohtutes

Kohtuasutiste nimetus	Otsustamata 1938. a-ks	Juurde tulnud 1938. a.	Otsustatud 1938. aastal											
			Apellatsiooniasju					Eraasju		Kassatsiooniasju			Kokku era- ja kassatsiooniasju	Seismapandud asju
			I astme kohtu otsused kinnitatud	I astme kohtu otsused tühistatud või muudetud	Lõpetatud	Kokku	Rahuldatud	Rahuldamata	Kinnitatud	Tühistatud	Lõpetatud			
Tallinna Ringk.	306	1296	821	280	143	1244	14	41	41	10	—	106	4	
Tartu "	260	1208	753	339	89	1181	28	32	17	8	—	85	—	
Rakvere "	158	670	438	127	76	641	7	19	14	6	1	47	—	
Viljandi "	193	627	467	151	44	662	20	18	11	9	—	58	—	
Kokku	917	3801	2479	897	352	3728	69	110	83	33	1	296	4	

tunikuga on lahendatud 2411 asja, neist nõudmise korras sisuliselt lahendatud ja administratiivasju 1014, ehk iga kohtuniku kohta 145 asja, ja teisi tsiviilasju 1367, ehk iga kohtuniku kohta 199 asja, kokku iga kohtuniku kohta 344 asja; sama ringkonnakohtu kriminaalosakonna I astmes 6 kohtunikuga on lahendatud 762 asja ehk iga kohtuniku kohta 127 asja. II astmes tsiviilosakonnas 3 kohtunikuga on lahendatud 1778 asja, s. o. iga kohtuniku kohta 592 asja, ja kriminaalosakonnas II astmes 3 kohtunikuga 1354 asja ehk iga kohtuniku kohta 451 asja.

Tartu Ringkonnakohtus on tsiviilosakonna I astmes 6 kohtunikuga lahendatud 2136 asja, nimelt nõudmise korras sisuliselt lahendatud ja administratiivasju 691 ehk iga kohtuniku kohta 115 ja teisi tsiviilasju 1445 ehk iga kohtuniku kohta 241, kokku iga kohtuniku kohta keskmiselt 356 asja, sama ringkonnakohtu tsiviil-

kui II astme kohtutes 1938. aastal.

1938. aastal						
Eraasju		Muid asju	Seisnapandud asju	Kõik kokku	Asjade arv, milledes on edasi kaevatud kassatsiooni-kohtusse	Otsustamata 1939. aastaks
Rahuldatud	Rahuldamata					
333	167	—	91	1778	226	832
344	86	—	57	1589	155	483
40	60	2	25	549	94	138
195	81	1	14	791	155	144
912	394	3	187	4707	630	1597

kui II astme kohtutes 1938. aastal.

Muid asju	Kokku otsustatud asju	Otsustatud asjades vältas toimetus				Otsustamata 1939 a-ks	Asjade arv, milledes on antud kass.-kaebused		Kohtualuste arv					
		3 kuuni	6 kuuni	1 aastani	üle 1 aasta		Kaebused	Protestid	Kellede kohta II astme kohtu otsused on seadusjõusse astunud			Seisnapandud asjus	Kõik kokku	Suudimõistetud kohtualustest alaealisi 10—17 a. vanaduses
									Süüdi mõistetud	Õigeks mõistetud	Kohtu alt vabastatud			
—	1354	898	334	115	7	248	178	3	992	360	75	4	1431	15
—	1266	1164	94	7	1	202	120	—	798	378	210	—	1386	12
7	695	436	196	61	2	133	75	—	523	170	42	—	735	9
—	720	478	190	43	9	100	83	—	472	204	61	—	737	—
7	4035	2976	814	226	19	683	456	3	2785	1112	388	4	4289	36

osakonna II astmes 4 kohtunikuga on lahendatud 1589 asja ehk iga kohtuniku kohta 397 asja. Kriminaalosakonnas 8 kohtunikuga on lahendatud I astme kriminaalasju 653 ehk iga kohtuniku kohta 81 ning II astme kriminaalasju 1266 ehk iga kohtuniku kohta 158, niisiis keskmiselt iga kohtuniku kohta 239 asja.

Rakvere Ringkonnakohtus on lahendatud tsiviilosakonna I astmes 3 kohtunikuga 1295 asja, nimelt nõudmise korras sisuliselt lahendatud asju 359 ehk iga kohtuniku kohta 119, ja teisi tsiviilasju 936 ehk iga kohtuniku kohta 312, kokku iga kohtuniku kohta keskmiselt 431 asja, kriminaalosakonna I astmes 3 kohtunikuga on lahendatud 472 I astme ja 8 II astme asju, kokku 480 asja ehk iga kohtuniku kohta 160 asja. Sama ringkonnakohtu II astme tsiviilosakonnas 2 kohtunikuga on lahendatud II astme tsiviilasju 549 ehk iga kohtuniku

(Järg vt. lk. 270.)

Aruanne tsiviil- ja administratiivasjade liikumise üle jaoskonna-

Jaoskonna nimetus	Otsustamata 1938. a. ks	Juurde tulnud 1938. aastal										
		Nõudeasju					Toimetatavaid hoiu korras	Toimetatavaid suund- täite korras aktide järgi	Tõendite kindlustamine	Nõuete eelkindlus- tamine	Muid	Kokku
		Rikutud või kaota- tud omandiõiguse jaluleseudmine	Kohustused, mis- tahes põhjustest tekkinud	Muid	Kokku	Muid						
Tallinna 1. jsk.	49	—	647	33	680	77	949	2	5	52	1765	
" 2. "	23	—	1473	38	1511	24	530	—	9	57	2131	
" 3. "	45	31	676	17	724	38	647	2	16	129	1556	
" 4. "	45	1	917	171	1089	73	804	2	15	35	2018	
" 5. "	83	—	1154	—	1154	103	727	2	14	126	2126	
" 6. "	65	—	792	—	792	39	605	2	26	98	1562	
" 7. "	23	—	940	82	1022	38	634	—	5	—	1699	
" 8. "	17	—	269	34	303	19	175	2	6	8	513	
" 9. "	106	37	896	11	944	81	637	3	16	104	1785	
" 10. "	43	—	269	222	491	57	143	2	4	11	708	
Raasiku "	137	8	374	3	385	192	224	—	8	62	871	
Keila "	149	—	204	51	255	112	93	—	—	3	463	
Rapla "	69	6	263	11	280	113	275	2	9	102	781	
Lihula "	113	10	267	76	353	121	230	1	7	8	720	
Haapsalu "	181	5	184	66	255	161	142	3	3	19	583	
Hiumaa "	58	5	56	25	86	85	26	3	4	4	208	
Saaremaa 1. "	60	8	188	25	221	144	236	—	6	53	660	
" 2. "	121	2	179	8	189	238	75	1	3	50	556	
Kokku	1387	113	9748	873	10734	1715	7152	27	156	921	20705	

Aruanne tsiviil- ja administratiivasjade liikumise üle jaoskonna-

Tartu 1. jsk.	34	—	546	66	612	44	621	5	18	87	1387
" 2. "	30	—	582	32	624	57	403	—	13	76	1173
" 3. "	26	—	585	63	648	52	442	—	9	15	1166
" 4. "	72	1	442	89	532	67	380	3	7	78	1067
" 5. "	96	3	356	63	422	128	229	2	12	23	816
" 6. "	97	1	384	57	442	130	277	1	9	11	870
Valga 1. "	67	1	267	24	292	64	438	—	13	92	899
" 2. "	76	12	354	15	381	72	157	3	15	82	710
Võru 1. "	42	2	161	116	279	74	564	—	15	66	998
" 2. "	95	4	348	24	376	120	196	1	17	90	800
" 3. "	90	5	287	16	308	142	119	2	5	62	638
Petseri 1. "	59	13	333	5	351	95	450	3	5	73	977
" 2. "	121	16	256	81	353	153	287	2	3	3	801
" 3. "	75	9	372	59	440	110	238	1	5	2	796
Jõgeva "	96	25	56	188	269	115	169	—	15	70	638
Mustvee "	121	38	269	98	405	290	186	—	4	3	888
Elva "	64	—	340	9	349	76	115	—	8	86	634
Otepää "	71	2	324	67	393	83	88	—	19	—	583
Tõrva "	46	11	297	16	324	44	97	—	24	51	540
Kokku	1378	143	6569	1088	7800	1916	5456	23	216	970	16381

kohtunikkude juures Tallinna Ringkonnakohtu ringkonnas 1938. a.

Otsustatud 1938. a.				Otsustamata 1939. a-ks	Asjade arv, milles on järgnenud kaebused			Administratiivasjad				
Otsustatud sisuliselt	Toimetus lõpetatud	Seisma pandud	Kokku		Apellatsioon-	Kassatsioon-	Erakaebused	Otsustamata 1938. a-ks	Juurde tulnud 1938. aastal	Otsustatud	Edasi kaevatud	Otsustamata 1939. a-ks
1574	116	89	1779	35	32	—	5	3	20	23	—	—
1634	219	268	2121	32	35	—	9	—	2	2	—	—
1348	109	34	1491	110	62	—	7	—	—	—	—	—
1604	342	81	2027	36	112	—	21	—	7	7	—	—
1654	309	90	2053	156	65	—	16	1	—	1	—	—
1318	182	72	1572	55	56	—	3	—	1	1	1	—
1504	139	55	1698	24	98	—	12	—	—	—	—	—
216	267	16	499	31	34	—	3	—	3	3	—	—
1525	158	66	1749	142	64	—	15	—	4	4	—	—
403	269	27	699	52	40	—	7	—	5	4	—	1
608	163	82	853	155	45	—	12	2	24	25	6	1
453	48	10	511	101	29	—	4	4	23	26	5	1
570	172	22	764	86	63	—	7	4	16	18	1	2
574	152	36	762	71	60	—	11	1	14	15	1	—
613	44	21	678	86	35	—	8	8	14	21	3	1
193	8	16	217	49	8	—	2	2	10	12	2	—
570	44	14	628	92	33	—	1	1	17	17	5	1
468	55	27	550	127	23	—	2	—	15	15	—	—
16829	2796	1026	20651	1441	894	—	147	26	175	194	24	7

kohtunikkude juures Tartu Ringkonnakohtu ringkonnas 1938. a.

1130	239	23	1392	29	57	—	5	—	2	1	—	1
910	173	78	1161	42	36	—	1	—	4	4	—	—
959	189	24	1172	20	51	—	4	—	6	6	—	—
806	256	30	1092	47	63	—	12	—	12	11	1	1
607	173	38	823	89	62	—	8	1	41	42	2	—
720	139	30	899	78	73	—	11	—	27	26	3	1
771	158	1	930	36	24	—	4	—	10	9	1	1
550	183	7	743	43	66	—	11	1	33	33	—	1
863	121	12	996	44	18	—	5	—	8	8	—	—
584	204	26	814	81	84	—	13	—	19	19	3	—
423	201	13	637	91	45	—	11	1	32	33	3	—
778	168	—	916	90	46	—	6	1	8	9	—	—
653	146	8	807	115	30	—	5	3	16	19	—	—
622	149	43	814	57	33	—	4	—	21	21	2	—
515	141	21	677	57	41	—	10	1	22	23	1	—
693	177	45	915	94	38	—	3	2	15	17	2	—
395	229	27	651	47	52	—	4	2	26	27	6	1
402	148	38	583	66	51	—	14	—	24	24	2	—
411	119	14	544	42	44	—	12	—	19	15	1	4
12792	3321	478	16591	1168	914	—	143	12	345	347	27	10

Aruanne tsiviil- ja administratiivasjade liikumise üle jaoskonna-

Jaoskonna nimetus	Otsustamata 1938. a-ks	Juurde tulnud 1938. aastal										
		Nõudeasju					Toimetatavaid hoiu korras	Toimetatavaid sünd- täite korras aktide järgi	Tõendite kindlustamine	Nõuete eel- kindlustamine	Muid	Kokku
		Riikitud või kaota- tud omandiõiguse jahuleadmine	Kohustused, mis- tahes põhjustest tekkinud	Muid	Kokku							
Rakvere 1. jsk. . .	47	16	297	21	334	76	486	2	5	72	975	
” 2. ” . . .	109	31	243	28	302	119	94	—	18	28	561	
Tapa . . .	64	10	203	33	246	62	186	1	9	86	590	
Väike-Maarja jsk. . .	55	20	220	3	243	88	170	—	12	83	596	
Järva-Jaani ” . . .	69	21	300	19	340	88	283	1	17	85	814	
Paide ” . . .	82	1	309	6	316	106	196	2	21	95	736	
Lüganuse ” . . .	49	30	616	119	765	60	674	1	12	—	1512	
Jõhvi ” . . .	91	4	309	26	339	102	571	2	8	118	1140	
Narva 1. ” . . .	48	1	483	87	571	95	458	1	4	16	1145	
” 2. ” . . .	63	2	330	6	338	163	228	2	15	101	847	
Kokku	677	136	3310	348	3794	959	3346	12	121	684	8916	

Aruanne tsiviil- ja administratiivasjade liikumise üle jaoskonna-

Viljandi 1. jsk. . .	55	—	386	33	419	54	472	6	13	53	1017
” 2. ” . . .	109	1	358	8	367	100	130	1	16	43	657
Suure-Jaani ” . . .	71	16	178	4	198	81	58	—	11	33	381
Põltsamaa ” . . .	79	28	302	26	356	92	288	—	23	71	830
Pärnu 1. ” . . .	95	—	371	73	444	65	333	1	21	13	877
” 2. ” . . .	92	4	264	56	324	169	199	—	10	—	702
” 3. ” . . .	86	2	282	59	343	120	162	—	22	—	647
Mõisaküla ” . . .	85	8	280	2	290	87	174	—	8	52	611
Kokku	672	59	2421	261	2741	768	1816	8	124	265	5722

kohta 274 asja ja administratiivasju (kuna siin administratiivasjad olid ka nimetatud osakonna kohtunikude lahendamata) 62 ehk iga kohtuniku kohta 31 asja, kokku iga kohtuniku kohta 305 asja. Sama ringkonnakohtu II astme kriminaalosakonnas 2 kohtunikuga on asju lahendatud 712 ehk iga kohtuniku kohta 356 asja.

Viljandi Ringkonnakohtus on lahendatud: tsiviilosakon- nas 5 kohtunikuga I astme asju 1034, seal hulgas nõudmise korras sisuliselt lahendatud ja administratiivasju 369 ehk iga kohtuniku kohta 74 ja teisi I astme tsiviilasju 665 ehk iga kohtuniku kohta 133, ning II astme asju 791 ehk iga kohtuniku kohta 158, kokku 1825 asja ehk iga kohtuniku kohta keskmiselt 365 asja; kriminaalosakonnas 5 koh- tunikuga I astme kriminaalasju 245 ehk iga kohtuniku kohta 49, ning

kohtunikkude juures Rakvere Ringkonnakohtu ringkonnas 1938. a.

Otsustatud 1938. a.				Otsustamata 1939. a.-ks	Asjade arv, milles on järgnenud kaebused			Administratiivasjad				
Otsustatud sisuliselt	Toimetus lõpetatud	Seisma pandud	K o k k u		Apellatsioon-	Kassatsioon-	Erakaebused	Otsustamata 1938. a.-ks	Juurde tulnud 1938. aastal	Otsustatud	Eelasi kaevatud	Otsustamata 1939. a.-ks
809	147	17	973	49	31	—	5	—	3	3	—	—
418	111	39	568	102	43	—	5	1	15	14	1	2
444	156	11	611	43	31	—	4	—	9	8	—	1
437	142	16	595	56	39	—	10	—	12	12	—	—
584	204	32	820	63	42	—	2	—	12	12	1	—
630	74	13	717	101	46	—	8	1	14	15	2	—
1231	206	75	1512	49	36	—	2	—	14	13	1	1
896	206	36	1138	93	27	—	6	1	13	17	3	2
913	184	33	1130	63	25	—	1	—	2	2	—	—
626	176	37	839	71	47	—	7	—	19	19	—	—
6988	1606	309	8903	690	367	—	50	3	118	115	8	6

kohtunikkude juures Viljandi Ringkonnakohtu ringkonnas 1938. a.

831	165	23	1019	53	47	—	3	1	6	6	1	1
504	89	20	613	153	59	—	14	—	46	46	13	—
322	56	16	394	58	59	—	5	1	8	9	1	—
639	169	24	832	77	75	—	6	—	11	11	4	—
704	143	13	865	107	40	—	6	1	2	3	—	—
540	125	15	680	114	37	—	3	2	24	26	2	—
580	48	10	638	95	51	—	12	2	33	35	9	—
483	139	9	631	65	50	—	9	3	40	43	10	—
4603	939	130	5672	722	418	—	63	10	170	179	40	1

II astme kriminaalasju 720 ehk iga kohtuniku kohta 144, kokku üldiselt 965 asja ehk iga kohtuniku kohta 193 asja.

Kohtu-uurimise toimetusi oli 1938. a. 3671 (3829), neist viidi lõpule 3335 ehk 90,85% (3444 ehk 89,95%), mis iga üksiku jaoskonna kohtu-uurija kohta teeb läbistikku 139 asja (143). Kui nende hulgast eraldada tähtsamate asjade kohtu-uurija poolt lahendatud 20 toimetust ja 3 jaoskonnakohtuniku poolt lahendatud 90 asja, siis tuleb iga jaoskonna kohtu-uurija kohta 169 lõpetatud asja aastas ehk umbes 14 asja kuus. Lõpetamata jäi eeluurimise toimetusi 336 ehk 9,15% (385 ehk 10,05%).

(Järg vt. lk. 274.)

Aruanne kriminaalasjade liikumise üle jaoskonnakohtunikkude

Jaoskonna nimetus	Otsustamata 1938. a-ks	Juurde tulnud 1938. a.	Otsustatud 1938. aastal							Otsustamata 1939. a-ks
			Sisuliselt			Lõpetatud	Alluvuse järgi edasi antud	Seisma pandud	Kokku	
			Lõplikult	Mittelõplikult	Kohtu käskotsusega					
Tallinna 1. jsk. . .	12	777	67	249	147	114	43	156	776	13
" 2. " . . .	11	1289	54	424	465	220	106	19	1288	12
" 3. " . . .	62	1092	84	383	315	106	18	174	1080	74
" 4. " . . .	7	1819	234	453	574	502	9	50	1822	4
" 5. " . . .	41	1290	186	287	265	222	1	309	1270	61
" 6. " . . .	75	1617	144	537	526	32	10	414	1663	29
" 7. " . . .	—	1582	155	353	516	444	50	62	1580	2
" 8. " . . .	36	1806	61	448	811	171	34	252	1777	65
" 9. " . . .	79	1458	119	367	368	179	44	324	1401	136
" 10. " . . .	17	1057	69	246	336	143	14	254	1062	12
Raasiku " . . .	128	1406	139	435	364	210	11	303	1462	72
Keila " . . .	46	837	3	423	137	210	7	55	835	48
Rapla " . . .	52	809	43	272	226	167	3	102	813	48
Lihula " . . .	123	926	145	366	260	70	49	121	1011	38
Haapsalu " . . .	61	948	78	414	280	203	8	11	994	15
Hiumaa " . . .	12	259	40	137	51	18	7	1	254	17
Saaremaa 1. " . . .	12	632	21	202	279	122	1	6	631	13
" 2. " . . .	1	599	62	237	130	103	2	62	596	4
Kokku	775	20203	1704	6233	6050	3236	417	2675	20315	663

Aruanne kriminaalasjade liikumise üle jaoskonnakohtunikkude

Tartu 1. jsk. . . .	14	947	50	272	275	195	2	160	954	7
" 2. "	13	906	61	303	261	140	6	127	898	21
" 3. "	6	1147	82	541	267	104	5	152	1151	2
" 4. "	53	914	77	311	249	166	3	146	952	15
" 5. "	14	706	32	261	179	104	3	117	696	24
" 6. "	33	809	61	362	133	110	2	130	798	44
Valga 1. "	30	693	87	216	176	152	3	72	706	17
" 2. "	9	610	61	192	83	140	12	120	608	11
Võru 1. "	7	844	130	219	285	80	4	117	835	16
" 2. "	14	795	89	260	208	130	4	96	787	22
" 3. "	15	916	157	246	235	136	3	129	906	25
Petseri 1. jsk. . .	30	1036	64	416	277	91	5	177	1030	36
" 2. "	22	938	27	309	431	94	5	83	949	11
" 3. "	5	809	69	276	274	96	3	93	811	3
Jõgeva "	10	583	35	234	136	107	2	74	588	5
Mustvee "	32	1041	68	344	338	228	7	82	1067	6
Elva "	12	675	90	240	126	121	18	81	676	11
Otepää "	20	532	60	190	67	113	18	82	530	22
Tõrva "	26	468	24	176	132	87	8	49	476	18
Kokku	365	15369	1324	5368	4132	2394	113	2087	15418	316

juures Tallinna Ringkonnakohtu ringkonnas 1938. aastal.

Asjade arv, milles on järgnenud kaebused			Otsustatud asjades vältas toimetus				Kohtualuste arv								
Apellatsioon-	Kassatsioon-	Erakaebused	3 kuuni	6 kuuni	1 aastani	üle 1 aasta	Kelle kohta kohtuotsused on seadusjõusse astunud			Kokku kohtualuseid	Süüdimõistetuid on karistatud			Süüdimõistetute koguarvust oli alaealisi 10—17 a. vanaduses	
							Süüdi mõistetud	Õigeks mõistetud	Kohtu alt vabastatud leppimise tõttu ja muudel põhjustel		Vangistusega	Arestiga	Muu nuhtlusega		
34	—	3	747	17	4	8	344	76	36	456	74	32	238	21	
67	3	1	1285	3	—	—	994	106	22	1122	137	21	836	37	
52	3	4	969	82	20	9	590	110	35	735	95	21	474	8	
76	2	—	1804	14	4	—	1110	206	15	1331	243	41	826	15	
49	—	2	1270	—	—	—	407	74	8	489	88	51	268	17	
77	5	1	1633	27	2	1	1075	127	30	1232	159	42	874	14	
96	14	5	1580	—	—	—	886	85	28	999	114	25	747	23	
61	1	4	1752	16	7	2	1378	63	14	1455	152	29	1197	9	
56	1	5	1298	89	14	—	856	138	55	1049	178	50	628	61	
42	—	1	1062	—	—	—	565	90	6	661	91	26	448	20	
104	4	1	1314	108	40	—	906	235	95	1236	150	36	720	42	
49	6	1	835	—	—	—	434	134	103	671	106	16	312	20	
69	2	1	780	29	4	—	422	178	28	628	61	23	338	27	
101	3	1	888	114	6	3	561	162	82	805	150	8	403	48	
63	2	—	956	34	4	—	729	143	94	966	152	34	543	30	
19	—	—	243	10	—	—	206	64	18	288	46	12	148	15	
36	4	2	620	9	2	—	536	41	62	639	84	15	437	22	
38	2	3	594	2	—	—	445	41	35	521	95	27	323	38	
1089	52	35	19629	554	107	24	12444	2073	766	15283	2175	509	9761	472	

juures Tartu Ringkonnakohtu ringkonnas 1938. aastal.

41	—	1	936	16	2	—	535	126	2	663	81	40	414	41
45	3	—	893	5	—	—	566	118	47	731	152	26	388	21
55	2	3	1117	29	3	2	746	186	14	946	169	74	503	23
81	—	3	927	12	5	8	603	127	25	755	149	43	411	32
63	1	3	675	21	—	—	442	103	40	585	48	43	351	40
125	2	8	770	22	4	2	404	163	55	622	88	45	271	17
50	4	1	685	14	7	—	410	94	75	579	46	39	325	27
52	—	7	594	13	1	—	298	107	45	450	73	26	199	11
39	—	2	831	4	—	—	622	89	66	777	95	24	503	16
66	1	11	767	18	2	—	514	134	73	721	70	34	410	23
54	2	2	902	4	—	—	559	113	52	724	63	12	484	18
70	—	3	1022	7	1	—	769	189	39	997	221	41	507	35
31	—	1	947	2	—	—	792	119	87	998	110	48	634	28
41	3	1	803	7	1	—	533	134	66	783	88	29	466	28
32	—	1	568	17	3	—	373	143	83	599	59	45	269	31
60	1	3	1035	25	7	—	732	150	194	1076	113	26	593	32
52	3	—	662	13	1	—	453	101	53	607	71	44	338	29
63	4	1	514	15	—	1	221	99	78	398	46	167	8	4
24	2	—	458	18	—	—	274	88	22	384	74	19	181	16
1044	28	51	15106	262	37	13	9896	2383	1116	13395	1816	825	7255	472

Aruanne kriminaalasjade liikumise üle jaoskonnakohtunikkude

Jaoskonna nimetus	Otsustamata 1938. a-ks	Juurde tulnud 1938. a.	Otsustatud 1938. aastal							Otsustamata 1939. a-ks
			Sisuliselt			Lõpetatud	Allvuse järgi edasi antud	Seisma pandud	K o k k u	
			Lõplikult	Mittelõplikult	Kohtu käsk-otsusega					
Rakvere 1. jsk. . .	13	1284	65	336	566	168	2	148	1285	12
" 2. " . . .	19	852	64	302	206	116	2	155	845	26
Tapa " . . .	46	1087	57	378	329	181	2	161	1108	25
Väike-Maarja jsk. . .	3	758	23	248	261	111	3	107	753	8
Järva-Jaani " . . .	35	929	19	352	302	131	11	114	929	35
Paide " . . .	35	1209	82	289	452	184	20	166	1193	51
Lüganuse " . . .	9	975	142	326	155	140	5	199	967	17
Jõhvi " . . .	43	1034	72	348	231	162	3	204	1020	57
Narva 1. " . . .	3	986	158	264	315	113	3	126	979	10
" 2. " . . .	12	1216	148	297	475	150	2	144	1216	12
Kokku	218	10330	830	3140	3292	1456	53	1524	10295	253

Aruanne kriminaalasjade liikumise üle jaoskonnakohtunikkude

Viljandi 1. jsk. . .	17	901	60	296	197	181	5	150	889	29
" 2. " . . .	27	745	98	234	88	160	1	164	745	27
Suure-Jaani " . . .	13	425	39	150	94	58	5	64	410	28
Põltsamaa " . . .	25	794	23	372	233	74	3	93	798	21
Pärnu 1. " . . .	131	1198	204	278	308	79	7	188	1064	265
" 2. " . . .	28	964	92	361	155	148	2	160	918	74
" 3. " . . .	33	777	37	364	121	134	2	136	794	16
Mõisaküla " . . .	16	840	52	297	154	212	12	119	846	10
Kokku	290	6644	665	2352	1350	1046	37	1074	6464	470

Kõige suurem hulk lõpetatud uurimisi oli Tallinna 2. jaoskonnas, nimelt 262, siis Tartu 1. jsk. — 261 ja Tallinna 4. jsk. — 230.

Jaoskonnakohtunikkude toimetuste arv on eelmise aasta 111 620-lt vähenenud 110 891-le, seejuures on uute kaebuste juurdevool nii tsiviil- kui ka kriminaalasjades peaaegu võrdne; uusi kaebusi tuli aasta jooksul tsiviilasjades 51 724 ja kriminaalasjades 52 546, kusjuures uute kaebuste juurdevool, võrreldes 1937. aastaga, on tsiviilasjades tõusnud 3422 võrra ja kriminaalasjades vähenenud 3661 võrra. Aasta jooksul on jaoskonnakohtunikkude poolt lahendatud 105 144 asja ehk 94,82%, nimelt 51 817 tsiviil-, 52 492 kriminaal- ja 835 administratiivasja, mis läbisegi (arvestades 59 kohtunikku — 55 jsk.-kohtunikku ja 4 lisajsk.-kohtunikku) ühe kohtuniku kohta teeb 1782 asja (1937. a. lahendati 105 807 asja, s. o. 94,79% ehk iga

juures Rakvere Ringkonnakohtu ringkonnas 1938. aastal.

Asjade arv, mil- ledes on järgne- nud kaebused			Otsustatud asjades vältas toimetus				Kohtualuste arv							
Apellatsioon- Kassatsioon- Erakaebused	3 kuuni	6 kuuni	1 aastani	üle 1 aasta	Kelle kohta kohtu- otsused seadus- jõusse astunud			Kokku kohtualuseid	Süüdimõistetuid on karistatud			Süüdimõistetute kogu- arvust oli allaalisi 10—17 a. vanaduses		
					Süüdi mõistetud	Õigeks mõistetud	Kohtu alt vabas- tatud leppimise kõhta ja muudel põhjustel		Vangistusega	Arestiga	Muu nuhtlusega			
55	1	2	1210	69	6	—	977	82	12	1071	126	53	798	18
68	—	3	765	63	17	—	542	107	34	683	94	53	395	23
56	1	—	1029	53	25	1	642	135	8	785	108	39	495	42
50	—	1	686	57	8	2	463	78	36	577	77	13	373	23
63	—	1	920	4	5	—	564	113	9	686	127	29	408	6
69	2	2	1157	25	9	2	802	133	118	1053	121	32	649	20
51	2	3	941	25	1	—	592	113	158	863	164	38	390	21
51	—	—	865	113	26	16	663	144	36	843	114	72	477	27
42	4	—	971	8	—	—	725	67	19	811	154	31	540	18
49	1	1	1184	23	7	2	909	105	25	1039	170	18	721	23
554	11	13	9728	440	104	23	6879	1077	455	8411	1255	378	5246	221

juures Viljandi Ringkonnakohtu ringkonnas 1938. aastal.

82	6	2	867	20	2	—	434	131	1	566	107	25	302	22
69	5	4	736	8	1	—	330	151	57	538	87	20	223	15
39	1	5	404	5	1	—	243	68	27	338	43	14	186	4
56	—	1	789	6	3	—	700	142	30	872	84	57	559	6
55	3	3	894	129	34	7	616	132	4	752	119	21	476	16
62	6	—	864	47	4	3	416	250	98	764	46	52	318	9
89	3	2	773	12	5	4	440	208	4	652	98	52	290	19
67	5	5	828	11	7	—	367	158	—	525	85	27	255	7
519	29	22	6155	238	57	14	3546	1240	221	5007	669	268	2609	98

kohtuniku poolt keskmiselt 1793 asja). Aasta lõpul jäi lahendamata 5747 asja ehk 5,18%, nende hulgas 4021 tsiviil-, 1702 kriminaal- ja 24 administratiivasja ehk jaoskonna kohta läbistikku 104 asja (1937. a. jäi lahendamata 5813 asja, s. o. 5,21% ehk iga jaoskonna kohta läbistikku 105 asja).

Kõige suurem läbivaadatud asjade arv oli Tallinna 4. jaoskonnas, nimelt 3856 asja (3510), selle järel Tallinna 2. jsk. — 3411 asja (3125) ja järgmisena Tallinna 5. jsk. — 3324 asja (3186). Nagu 1937. aastal ja ka eelmistel aastatel, osutusid ka sel aastal kõige väiksemateks Hiiumaa jaoskond 483 (643) asjaga, Suure-Jaani jaoskond 813 (863) asjaga ja Tõrva jaoskond 1035 (1081) asjaga.

Keskmiselt lahendati iga jaoskonnakohtuniku poolt Tallinna Ringkonnakohtu ringkonnas 2286 asja (2332), Tartu Ringkonnakohtu ring-

Aruanne uurimistoimetuste arvu üle

Jaoskonna nimetus	Lõpetamata 1938. aastaks				Juurde tulnud 1938. aastal				Uurimistoimetused väljasid					
	Toimetusi	Nendes vastutusele võetuid	Nendes toime- tustes vastutu- sele võetuist oli vahi all		Toimetusi	Nendes vastutusele võetuid	Nende hulgas alaealisi 17 aastani	Nendes toime- tustes vastutu- sele võetuist oli vahi all		1 kuuni	3 kuuni	6 kuuni	1 aastani	üle 1 aasta
			mehi	naisi				mehi	naisi					
Eriti tähts. asj. jsk.	1	—	—	—	11	7	—	2	—	1	1	2	7	1
Tähtsamate " "	9	1	1	—	1	2	—	—	1	2	—	6	2	—
Tallinna 1. jsk.	21	1	1	—	189	183	—	92	1	62	85	47	13	3
" 2. "	27	3	1	—	256	298	2	95	6	147	94	30	9	3
" 3. "	20	2	2	—	168	201	—	96	3	74	63	33	17	1
" 4. "	46	11	5	—	216	204	—	106	3	119	58	59	26	—
" 5. "	17	8	4	1	172	142	1	56	1	73	86	28	1	1
Haapsalu "	16	—	—	—	114	99	4	36	1	43	62	22	3	—
Hiumaa "	4	1	1	—	14	11	1	2	—	5	11	2	—	—
Saaremaa 1. "	4	—	—	—	39	41	—	16	—	23	17	2	1	—
" 2. "	1	1	—	—	35	31	1	8	1	18	12	3	3	—
Kokku	166	28	15	1	1215	1219	9	509	16	567	489	234	83	9

Aruanne uurimistoimetuste arvu üle

Tartu 1. jsk.	14	2	1	—	259	183	1	68	12	198	72	3	—	—
" 2. "	13	12	—	—	192	150	3	66	6	137	57	9	2	—
" 3. "	17	1	—	—	214	186	2	91	8	168	51	9	3	—
Valga "	11	—	—	—	136	106	—	51	8	91	47	8	1	—
Võru "	17	—	—	—	154	139	6	48	2	81	60	29	1	—
Petseri "	10	6	—	—	140	137	4	68	4	76	60	11	2	1
Kokku	82	21	1	—	1095	901	16	392	40	751	347	69	9	1

konnas 1703 asja (1704), Rakvere Ringkonnakohtu ringkonnas 1931 (1891) asja ja Viljandi Ringkonnakohtu ringkonnas 1539 asja (1565). Peale selle lahendati Saaremaa 1. ja 2. ning Hiumaa jaoskonnakohtunikude poolt kokku 90 kohtu-uurimistoimetust.

Peale otsese töö jaoskondades võtsid jaoskonnakohtunikud osa ringkonnakohtu istungeist teise astme asjus asja ettekande kohustusega.

Kohtute tegevust aitavad valgustada veel järgmised vaatlused.

Kohtukojas 1938. aasta jooksul lahendatud asjade üldarvule 1930 (1721) võib vastu seada samal aastal Riigikohtule tulnud 620 (550) kaebust Kohtukoja otsuste ja määruste peale, mis esimesest arvust oleks 32,12% (31,88%). Riigikohtus 1938. a. läbivaadatud 428 Kohtukoja otsusest tühistati 71, mis teeb 16,59% (20,03%), nimelt

Tallinna Ringkonnakohtu ringkonnas 1938. aastal.

Lõpetatud ja kuuluvuse järgi ära saadetud			Lõpetamiseks saadetud toimetuste arv	Täiendamiseks tagasi saadetud toimetuste arv	Lõpetamata 1939. aastaks			Uurimistoimetustes tarvitusele võet. takistusabinõud									
Prokuröridele	Jaaskonna-kohtunikele	Teistele asutistele			Toimetusi	Nendes vastutusele võetuid	Nendes toimetustes vastutusele võetuid	mehi	naisi	Altkirja võtmise mitte-lahkumise üle	Vanemate või ülemuse valve alla andmine	Käemeeste vastutusele andmine	Nende poolt esitatud vastutuse rahasumma kroonides	Kautsjoni võtmise	Kautsjoni summa kroonides	Tõtkkeabinõuta	Vangistus
									isikute arv				isikute arv				
4	—	6	2	—	2	—	—	1	—	—	—	4	4700	—	2	—	
3	—	7	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	
173	4	11	39	22	22	7	3	9	—	—	—	—	—	72	93	9	
246	9	7	32	29	21	2	2	55	2	—	—	1	100	74	101	—	
153	4	6	18	12	25	1	1	39	—	—	—	1	100	58	99	4	
213	9	8	35	19	32	2	2	74	—	2	35000	2	1300	17	109	—	
143	17	11	23	13	18	5	2	57	—	—	—	—	—	21	57	7	
99	12	2	25	13	17	—	—	54	3	3	4000	1	250	1	37	—	
8	7	2	2	—	1	1	1	5	1	—	—	2	200	2	1	—	
39	1	—	7	6	3	—	—	25	—	—	—	—	—	—	16	—	
28	1	4	2	2	3	—	—	21	1	—	—	—	—	—	9	—	
1109	64	64	186	116	144	18	10	341	7	5	39000	11	6650	246	525	20	

Tartu Ringkonnakohtu ringkonnas 1938. aastal.

245	4	12	117	25	12	8	4	—	88	1	—	—	1	50	—	80
173	7	12	48	15	13	5	3	—	48	3	2	1500	1	200	—	72
191	7	14	55	10	19	—	—	—	59	1	4	4200	17	2475	—	99
129	7	3	44	12	8	1	1	—	38	1	—	—	—	—	—	59
136	10	20	33	21	5	—	—	—	84	7	—	—	4	550	—	42
126	4	11	35	12	9	1	1	—	71	—	—	—	1	100	—	72
1000	39	72	332	95	66	15	9	—	388	13	6	5700	24	3375	—	424

241 tsiviilasjas 58 otsust ehk 24,07% (23,01%) ja 187 kriminaalasjas 13 otsust ehk 6,95% (10,88%).

Ringkonnakohtutes kui I astme kohtutes lahendatud asjade üldarvule 9070 (9416) võib vastu seada Kohtukotta ringkonnakohtute otsuste peale antud edasikaebuste teel aasta jooksul tulnud uute asjade üldarvu 1649 ja Riigikohtule antud 52 revisjonkaebust administratiivasjus, kokku 1701 kaebust, mis teeb üldiselt 18,75% esimesest arvust (17,86%). Kohtukojas läbivaadatud 1815 ringkonnakohtu asjas tühistati otsuseid 454 ehk 25,01% (34,49%), nimelt 972 tsiviilasjas 264 otsust ehk 27,16% (42,61%) ja 833 kriminaalasjas 190 otsust ehk 22,81% (24,91%). Administratiivasjus on muudetud Riigikohtus läbivaatamisel olnud ringkonnakohtute 63 otsusest 20, mis teeb 31,75% (24,62%), nimelt on muudetud Tallinna

Aruanne uurimistoimetuste arvu üle

Jaoskonna nimetus	Lõpetamata 1938. aastaks				Juurde tulnud 1938. aastal						Uurimistoimetused vältasid				
	Toimetusi	Nendes vastutusele võetuid	Nendes toimetustes vastutusele võetuid oli vahi all		Toimetusi	Nendes vastutusele võetuid	Nende hulgas alaealisi 17 aastani	Nendes toimetustes vastutusele võetuid oli vahi all		1 kuuni	3 kuuni	6 kuuni	1 aastani	üle 1 aasta	
			mehi	naisi				mehi	naisi						
Rakvere jsk.	17	1	1	—	138	124	1	53	2	81	47	20	6	1	
Paide	13	16	5	—	170	122	—	64	4	122	51	7	1	2	
Jõhvi „	26	2	1	—	133	116	3	69	2	100	34	8	6	11	
Narva „	18	18	18	—	155	166	3	78	8	109	34	16	10	4	
Kokku	74	37	25	—	596	528	7	264	16	412	166	51	23	18	

Aruanne uurimistoimetuste arvu üle

Viljandi 1. jsk.	19	6	4	—	141	109	3	46	6	66	64	26	4	—
„ 2. „	17	8	4	—	111	79	2	39	1	55	62	8	3	—
Pärnu „	27	2	1	—	128	65	1	26	1	65	56	25	7	2
Kokku	63	16	9	—	380	253	6	111	8	186	182	59	14	2

Ringkonnakohtu 26 otsusest 9 ehk 34,61% (23,08%), Tartu Ringkonnakohtu 17 otsusest 5 ehk 29,41% (26,32%), Rakvere Ringkonnakohtu 11 otsusest 2 ehk 18,18% (25,00%) ja Viljandi Ringkonnakohtu 9 otsusest 4 ehk 44,44% (25,00%).

Ringkonnakohtutes kui II astme kohtutes aruandeaastal lahendatud asjade üldarvule 8742 võib vastu seada Riigikohtule samal ajal tulnud kaebused ringkonnakohtute II astme otsuste peale üldarvus 1116, mis välja teeb 12,77% esimesest arvust (12,41%). Riigikohtus aruandeaastal läbivaadatud 1027 ringkonnakohtute II astme asjus tühistati otsuseid 155 ehk 15,09% (18,20%), neist 581 tsiviil-asjas 102 ehk 17,56% (21,26%) ja 446 kriminaalasjas 53 ehk 11,88% (13,22%).

Üksikute ringkonnakohtute suhtes oleks tähendada, et tsiviil-asjus tühistati Tallinna Ringkonnakohtu 203 otsusest 42 ehk 20,69% (27,38%), Tartu Ringkonnakohtu 148 otsusest 27 ehk 18,24% (19,05%), Rakvere Ringkonnakohtu 65 otsusest 12 ehk 18,46% (18,18%) ja Viljandi Ringkonnakohtu 151 otsusest 19 ehk 12,58% (16,93%). Kriminaalasjus tühistati Tallinna Ringkonnakohtu 157 otsusest 15 ehk 9,55% (14,93%), Tartu Ringkonnakohtu 115 otsusest 19 ehk 16,52% (16,24%),

Rakvere Ringkonnakohtu ringkonnas 1938. aastal.

Lõpetatud ja kuulavuse järgi ära saadetud			Lõpetamiseks tagasi saadetud toimetuste arv	Lõpetamata 1939. aastaks				Uurimistoimetustes tarvitusele võetud takistusabinõud									
Prokurörile	Jaoskonna-kohtunikele	Teistele asutistele		Toimetusi	Nendes vastutusele võetuid	Nendes toimetustes vastutusele võetuid	oli vahi all	Alkirja võtmise lahukumise üle	Vanemate või ülemuse valve alla andmine	Kämeeste vastutusele andmine	Nende poolt esitatud vastutuse rahasumma kroonides	Kautsjoni võtmine	Kautsjoni summa kroonides	Tõkkeabinõuta	Vangistus	Tagaotsitavaid	
Lõpetamiseks saadetud toimetuste arv		Täiendamiseks tagasi saadetud toimetuste arv	mehi	naisi	isikute arv	isikute arv	isikute arv										
134	5	2	41	6	13	3	3	—	62	—	—	—	—	—	55	4	
132	22	7	31	8	22	12	1	—	53	4	1	2000	10	2200	—	79	
128	7	12	27	10	12	6	3	—	51	3	—	—	3	1150	—	74	
153	4	4	29	11	12	5	3	—	54	1	—	—	—	—	—	86	
547	38	26	128	35	59	26	10	—	222	8	1	2000	13	3350	—	294	

Viljandi Ringkonnakohtu ringkonnas 1938. aastal.

120	4	8	44	9	28	2	1	—	52	1	—	—	1	300	1	52	2
104	5	4	26	6	15	1	1	—	34	2	—	—	—	—	1	40	2
121	3	7	58	11	24	3	1	—	26	1	—	—	10	1280	—	27	—
345	12	19	128	26	67	6	3	—	112	4	—	—	11	1580	2	119	4

Rakvere Ringkonnakohtu 87 otsusest 6 ehk 6,90% (9,41%) ja Viljandi Ringkonnakohtu 87 otsusest 12 ehk 13,79% (7,58%).

Jaoskonnakohtunikkude poolt aasta jooksul lahendatud asjade üldarvule 105 144 vastu seades ringkonnakohtutele ja Riigikohtute samal aastal antud edasikaebuste üldarvu 8544, leiame, et see esimesest arvust teeb 8,13% (8,90%). Ringkonnakohtute II astmes läbivaadatud jaoskonnakohtunikkude 8742 otsusest tühistati 3015 otsust ehk 34,49% (37,15%), nimelt 4707 tsiviilasjas 2016 ehk 42,83% (46,26%) ja 4035 kriminaalasjas 999 otsust ehk 24,76% (26,14%). Jaoskonnakohtunikkude otsuseid tühistati tsiviilasjus Tallinna Ringkonnakohtus 1778 otsusest 740 ehk 41,62% (48,56%), Tartu Ringkonnakohtus 1589 otsusest 697 ehk 43,86% (46,22%), Rakvere Ringkonnakohtus 549 otsusest 190 ehk 34,61% (35,14%) ja Viljandi Ringkonnakohtus 791 otsusest 289 ehk 35,27% (49,73%). Kriminaalasjus tühistati jaoskonnakohtunikkude otsuseid Tallinna Ringkonnakohtus 1354 otsusest 304 ehk 22,45% (29,41%), Tartu Ringkonnakohtus 1266 otsusest 375 ehk 29,62% (28,85%), Rakvere Ringkonnakohtus 695 otsusest 140 ehk 20,14% (20,15%) ja Viljandi Ringkonnakohtus 720 otsusest 180 ehk 25,00% (20,77%). Riigikohtus läbivaadatud jaos-

konnakohtunikkude 112 otsusest administratiivasjus tühistati 42 otsust ehk 37,50% (42,28%).

Tsiviilkohtute kõrval kujunes sõjaväekohtute tegevus 1938. a. järgmiselt: Sõjaväe Kõrgemas Kohtus oli toimetada 253 asja (289), nendest on aasta jooksul lahendatud 236 (278) asja ja jäi lahendamata 17 asja (11). Aasta jooksul tuli Riigikohtule Sõjaväe Kõrgema Kohtu otsuste ja määruste peale 14 kaebust, mis 236 lahendatud asja kohta teeb 5,93% (7,55%). Läbivaadatud 11 otsusest ei tühistanud Riigikohus ühtegi otsust (14,29%).

Diviisikohtutesse, mis alustasid tegevust 15. mail, tuli kuni aasta lõpuni 141 asja; sama aja jooksul lahendati ära 122 asja ja aasta lõpuks jäi lahendamata 19 asja. Apellatsioonkaebusi diviisikohtute otsuste peale anti Sõjaväe Kõrgemale Kohtule 4, mis teeb 122 lahendatud asja kohta 3,28%.

Kirjanduse ülevaade.

„Riigi Teataja“ sisujuhtidest töökaitse ja sotsiaalkindlustuse normistiku alal.

A. Kaelas.

„Riigi Teatajast“ kehtivate normide leidmiseks on paratamatu mingisuguse üldise ja igal aastal perioodiliselt ilmuva sisujuhi olemasolu, sest vastasel korral tuleks iga kehtiva seaduse või määruse ning isegi üksikute paragraafide leidmiseks sageli läbi vaadata kakskümmend aastakäiku või vähemalt nende aastakäikude sisukorrad. Ja isegi siis pole kindel, et iga juriidilise haridusega isik leiaks üles kehtiva normi. Sealjuures on enesestmõistetav, et neis sisujuhtides peab olema läbi viidud kergesti käsitletav ja ülevaatlik süsteem ning et nad peavad olema viimsete üksikasjadeni otse pedantselt täpsed ja õiged, et kasutajaid mitte viia eksiteele. Kõik see paneb sisujuhtide koostajatele suure vastutuse ja nõuab neilt ühtlasi normide süstematiseerimiseks laialdasi teadmisi kõikidel õigusaladel.

Alamal vaatleme lühidalt meil praegu tarvitusel olevaid „Riigi Teataja“ sisujuhte¹ tööõiguslike (töökaitse ja sotsiaalkindlus-

¹ Riigi Teataja süstemaatiline sisujuht Riigi- ja omavalitsustelt antud ja 1. jaan. 1939 kehtivate normide alal. Koostatud Kohtuministeriumi korraldusel. Riigi Trükikoja väljaanne, Tallinn, 1939, 200 lk., hind kr. 2.40.

Seaduste ja määruste üldjuht 1. jaanuaril 1939. a. kehtivate normide alal. Koostanud Albert Borkvell. K./Ü. „Loodus“, Tartu ja Tallinn, 1939, 205 lk., hind kr. 2.90.

tuse) normide alal, loendades neis — tavaliselt aastast aastasse — esinevaid süsteemipuudusi ja vigu, mis allakirjutanule seni on silma puutunud.

„Riigi Teataja süstemaatiline sisujuht“.

Ametliku väljaandena ilmuv „Riigi Teataja süstemaatiline sisujuht“ toob kehtivad normid teatavasti üksikute alade järgi liigitatult, sealjuures muide mitte kinni pidades nende normide täpsest pealkirjast. 8. peatükis — „Töökaitse ja sotsiaalkindlustus“ — on toodud kehtivad tööõiguslikud (laiemas mõttes) normid, jaotades neid täiesti õieti kahte alaliiki: 1. Töökaitse ja 2. Sotsiaalkindlustus.

1. Kehtivate normide paigutamisel esimesse või teise alaliiki esineb rida sisulisi eksitusi.

a) Tööstusliku töö s. (VSK XI k.), edaspidi lühendatult TTS, on paigutatud töökaitse alla, kuigi sellest seadusest töökaitse kohta on kehtiv ainult üks § (71), mis ka on haiguskindlustusega lähedalt seotud, ja osaliselt puudutavad töökaitset veel kolm §-i (114, 115, 211), kõik muu — tööstustöölise haiguskindlustus ja õnnetuskindlustus kindlustusühingute ning tööandjate kaudu — kuulub aga puhtakujuliselt sotsiaalkindlustuse alla. Selle tagajärjel on peaaegu kogu sotsiaalkindlustuse ala segi paisatud.

b) Kuigi TTS on paigutatud töökaitse alla, esineb Töölise õnnetusjuhtude korral kindlustamise seaduse muutmise s. (RT 1923, 106, 84), mis ainult muudab TTS üksikuid §-e, sotsiaalkindlustuse all, seega algseadus ja selle muutmise seadus on eraldatud eri alljaotustesse.

c) Kuigi TTS esineb töökaitse all, on kogu rida selle põhjal antud elluviimise määrusi, otsuseid, juhtnööre ja seletusi paigutatud sotsiaalkindlustuse alla, näit. määrus teadeteandmise kohta õnnetusjuhtumite üle (RT 1921, 5), otsus õnnetusjuhtumite registreevimisraamatu I ja II jao ning õnnetusjuhtumite üle antavate teadaandelehtede vormide kohta (RT 1923, 87), juhised haigekassade põhikirjade koostamise kohta (RT 1923, 63, 525) jne., kokku 26 määrusandlikku normi, seega lahutades seaduse ja selle elluviimiseks antud määrusandlikud normid kahte alljaotusse. Viis määrusandlikku normi on aga paigutatud TTS järele töökaitse alla, nende seas ka Määrus artellides töötavate isikute Tööstusliku töö seadustiku III (sisujuhis ekslikult II) ja IV peatüki (kindlustusseaduste) alla arvamise kohta (RT 1928, 47, 287).

d) Õhu ja jõuvankrite alalises ühenduses töökaitse seaduste maksvuse ja kahjutasu nõutamise korra määramise seadus (RT 1923, 43, 54) on paigutatud töökaitse alla, kuigi see sisuliselt täiesti kuulub sotsiaalkindlustuse eeskirjade hulka.

2. Töökaitse alal on:

a) Mõnede töökaitse seaduste muutmise seadus (RT 1937, 101, 824) paigutatud TTS alla väiksema kirjaga, kuigi see muudab mitte ainult TTS, vaid ka Tööstusettevõtete nädala puhkepäevade seadust (RT 1926, 4, 6 jt.) ja Seadust laste, alaealiste ja naiste töö kohta tööstusettevõtetes (RT 1924, 68, 30 jt.).

b) Määrus alla kaheksateistkümneaastastel alaealistel kütjatena ja söetöolistena töötamise keelu kohta (RT 1925, 29/30) on paigutatud Merilaevanduses töötavate laste ja alaealiste sundusliku arstliku järelevaatuse s. (RT 1925, 199/200, 140 jt.) alla, kuigi sel määrusel ei ole viimasega mingit ühist, vaid see on antud S. laste, alaealiste ja naiste töö kohta tööstusettevõtetes (RT 1924, 68, 30 jt.) alusel ja kuulub viimase juurde.

c) Määrus uute tööstusettevõtete üle teadeteandmise kohta (RT 1920, 197/198) ja Töö- ja hoolekandeministri sunduslik m. (RT 1919, 23) ning viimase täiendus (RT 1920, 191/192) on toodud TTS all, kuid sisuliselt kuuluvad nad praegu Tööinspektsiooni s. (RT 1936, 77, 622 jt.) alla.

d) Meremeeste s. (RT 1928, 28, 145 jt.) ja Meremeestekodu s. (RT 1928, 13, 70 jt.) pole töökaitse all üldse ära toodud, vaid on näidatud ainult 12. peatüki alljaotuses „Laevandus“. Esimene neist on aga kõige selgem töökaitse seadus ja teine kuulub samuti töökaitse alla.

e) M. tööliste elu ja hädaohutu seisukorra kaitseks (VSKK 1913, 163, 1515 jt.), Sundm. tubakatööstusele (RT 1925, 167/168) ja kaitsetehnilisi eeskirju sisaldavad määrused elektri tugevvoolu (RT 1923, 12/13), keevitamise (RT 1930, 5, 32) ja tõsteabinõude (RT 1934, 102, 800) kohta on toodud ainult 12. peatükis Tööstuss. (RT 1936, 30, 195 jt.) all.

f) Kaitsetehnilised nõrmid lõhkeainete (RT 1927, 46 jt.) ja tselluloidi kohta, nende seas ka Tselluloidi tarvitamisel ja laos hoidmisel tööstuslikkudes käitistes õnnetuste vältimise m. (RT 1935, 44, 443 jt.), on toodud ainult samas 12. peatükis (Tööstus ja kaubandus) Lõhkeainete, kaltsium-karbiidi, atsetüleeni, laskeriistade ja püssitongide s. (RT 1930, 39, 241 jt.) juures.

g) Eesti Rahvusliku Jõukomitee s. (RT 1936, 4, 26 jt.) ja selle juurde kuuluvad aurukatelde kaitsetehnilised määrused (RT 1932, 44, 404 jt.) on toodud ainult 12. peatükis.

h) Kaevandustööde julgeoleku sundm. (RT 1927, 46) on toodud ainult 12. peatükis Mäes. (RT 1927, 30, 17 jt.) all.

Muide võidakse ju allakirjutanule teataval määral viimastes punktides (e–h) mainitud kaitsetehniliste normide paigutamise suhtes ka vastu vaielda, seda enam, et järelevalve mõnede eeltähendatud normide üle ei kuulu tööinspektsioonile, kuid igatahes on otsustarbekohasem ja ülevaatlikum, kui need normid on ära toodud ka töökaitse all.

3. Sotsiaalkindlustuse alljaotus on seetõttu, et TTS on paigutatud töökaitse alla, täiesti segi paisatud. Vaatleme siin ainult mõningaid suuremaid silmatorkanud eksitusi.

a) Millegi pärast on alljaotuses esimese seadusena ära toodud Tööliste õnnetusjuhtude korral kindlustamise seaduste muutmise s. (RT 1923, 106, 84) (vt. ka märget selle kohta eespool!) ja selle all väiksema kirjaga Kodakondsuseta tööliste tööõnnetuse korral kindlustamise s. (RT 1926, 30, 34), Vabariigi Valitsuse otsus õnnetusjuhtude läbi vigastatud oma ja välismaa töölistega ühtlase ümberkäimise kohta (RT 1930, 54, 363), juhtnõõrid teadete andmiseks õnnetusjuhtude üle TTS IV j. IV ja VII ptk. alusel (RT 1921, 5 ja 1923, 87) ja isegi A.-s. „Eesti Metsatööstuse“ tööliste tööõnnetuste vastu kindlustamise m. (RT 1937, 75, 632) ning Tööliste haiguse ja tööõnnetuste vastu kindlustamise maksuvõlgade sissenõudmisel võetava lisaraha s. (RT 1937, 82, 668)! Neist a.-s. „E. Metsatööstuse“ tööliste kohta käiv m. kuulub Põllutööliste õnnetusjuhtumite vastu kindlustamise s. (RT 1936, 12, 77 jt.) juurde ja teised siinnimetatud seadused ning määrused tuleks viia mingisugusesse sisulisse ja loogilisse süsteemi teiste sotsiaalkindlustus-eeskirjadega.

b) Eesti Tööliste Kindlustusühingu põhikirja (RT 1938, 84, 754) all on toodud ka Kinnitusühisuste pensionide kapitaliseeritud väärtuste väljaarvamise tabelid (RT 1925, 21/22), Kinnitusühisuste pensioniraamatu vorm ja juhtnõõrid pensioniraamatu väljaandmiseks (RT 1925, 21/22), M. Tööstusliku töö seadustiku põhjal antavate toetusrahade arvete õiendamise kohta kinnitusühisuste ja haigekassade vahel (RT 1924, 143 jt.), Otsus väärtpaberite nimekirja kindlaksmääramise kohta, mida haigekassad ja kinnitusühisused omandada võivad (RT 1924, 143), ja Kinnitusasutiste revideerimise kord (RT 1924, 143), mis määrused käivad mitte ainult E. Tööliste Kindlustusühingu, vaid samuti ka Tööõnnetuste-Kindlustusühingu „Ühisoma“ ja isegi haigekassade, s. t. kogu TTS IV j. III ja IV ptk. kohta.

c) Millegi pärast on sisujuhis suurema kirjaga avaldatud Üldjuhtnõõrid haigekassade osavõtmise kohta haigekassade liitudest (RT 1924, 143) ja selle all enamik tööstustööliste haiguskindlustust korraldavaid määrusandlikke norme, kuid nende seas järsku ka Ettevõtte valmistusala ja temas töötavate isikute arvu kohta tööinspektoreile teadete saatmise kord (RT 1930, 88, 581), mis sisuliselt saab kuuluda ainult kas Tööinspektsiooni s. (töökaitse alljaotus) või TTS IV j. IV ptk. juurde, haiguskindlustusega ei ole sel normil midagi ühist.

d) Otsus õnnetute juhtumiste registreerimise raamatu I ja II jao ning õnnetute juhtumiste üle antavate teadaande-lehtede vormide kinnitamise kohta (RT 1921, 5) ja Töö-hoolekandeministri m. teadeteandmise kohta õnnetute juhtumiste üle (RT 1923, 87) on toodud

üheskoos järgmiselt: „Jhtn. teadete andmiseks õnnetute juhtude üle. 21. 5; 23, 87 (teatamine õnnetusjuhtumisest ja teatelehe vorm)“. Viimane pole aga sugugi esimese täiendus, vaid omaette määrus, esimene neist käib TTS IV j. VII ptk., teine IV ptk. kohta.

e) Veneaegsete õnnetusjuhtude pensionide maksmise s. (RT 1924, 85, 86, 65) on toodud väiksema kirjaga Õnnetusjuhtude pensionide lisamaksu s. (RT 1923, 1/2, 4) all, kuigi need mõlemad on täiesti iseseisvad ja omaette seadused.

4. a) TTS § 321 osalist muutmist (RT 1920, 26/27) pole üldse ära märgitud; TTS § 541 on praegu kehtiv RT 1923, 106, 84 avaldatud redaktsioonis, sisujuhis selle kõrval toodud esimene muudatus (RT 1920, 26/27, 97) on kaotanud kehtivuse.

b) Merilaevanduses töötavate laste ja alaealiste sundusliku arstliku järelevaatuse s. § 6 ja 7 kaotamisi (RT 1934, 85, 704 ja 1934, 94, 755) pole üldse ära märgitud.

c) Töö-hoolekandeministri m. juures alla kaheksateistkümnenda aastastel alaealistel kütjatena ja söetöölisena töötamise keelduse kohta (RT 1925, 29/30) on märgitud ka RT 1937, 93, 759, kuid selle m. kohta ei ole seni üldse ilmunud mingisugust täiendust ega muudatust, sisujuhis näidatud täiendus käib hoopis munsterrolli vormi kohta.

d) M. tööliste elu ja hädaohutu seisukorra kaitseks (VSKK 1913, 163, 1515) üksikute §-de kaotamistest on märgitud ainult § 95—112 kaotamine (RT 1934, 102, 800), kuna pole mingit märget selle kohta, et kehtivuse on kaotanud ka § 1—31 (RT 1937, 96, 781), 32—50 (RT 1932, 44, 404), 51—79 (RT 1937, 96, 781) ja 92—94 (RT 1937, 96, 781).

e) Töö-hoolekandeministri sunduslik m. (RT 1928, 23, 127), mis sisuliselt kuulub Tööinspektsiooni s. (RT 1936, 77, 622 jt.) juurde, pole sisujuhis üldse ära toodud.

f) Sisujuhis toodud E. Tööliste Kinnitusühisuse kardetavusklassitariif (RT 1922, 93 jt.) ei ole üldse enam kehtiv, vaid see on asendatud E. T. Kindlustusühingu kindlustusmaksu-tariifiga (RT 1936, 93, 743 jt.).

Seaduste ja määruste üldjuht“.

A. Borkvelli poolt koostatud „Seaduste ja määruste üldjuht“ toob teatavasti kõik seadusandlikud normid tähestiku järjekorras, näidates iga seaduse all selle alusel antud määrusandlikud eeskirjad, sealjuures võimalikult täpse pealkirjaga. Seetõttu pole ka mingit seadusandlike normide sisulist süstematiseerimist, ainult määrusandlike eeskirjade paigutamisel ühe või teise seaduse all on arvestatud nende sisulist kuuluvust ja vastavalt sellele viidud nad teatavasse süsteemi.

1. a) Kinnitusameti s. (RT 1920, 77/78, 211) all on ära toodud Kinnistusjaoskondadele (üldjuhul ekslikult kinnitusametitele) antud juhatuskirja muutmise m. (RT 1931, 109, 771), mis käib hoopis ringkonnakohtute juures asuvate kinnistusjaoskondade, mitte aga tööinspektorite juures asuvate kindlustusametite kohta.

b) Kinnitusnõukogu s. (RT 1920, 77/78, 210 jt.) all on avaldatud ka Kinnitusasutiste revideerimise kord (RT 1924, 143), kindlustusühingute põhikirjad (RT 1938, 84, 754 ja 1936, 93, 742) ja kindlustusmaksu-tariifid (RT 1936, 93, 743 jt. ning 1936, 93, 744), kindlustusühingute pensionide kapitaliseeritud väärtuste väljaarvamise tabelid (RT 1925, 21/22), kindlustusühingute pensioniraamatute vorm (RT 1925, 21/22), kindlustusühingute alla kuuluvate ettevõtete poolt tööinspektoritele teadete saatmise kord (RT 1930, 88, 581), ettevõtete haigekassa alla arvamise juhtnõõrid (RT 1931, 14, 87), haigekassadele antavate teadete (RT 1935, 3, 17) ja haigekassade aruannete (RT 1934, 12, 80 jt.) vormid, seletused TTS § 313 käsitamise (RT 1923, 146) ja puhkusele lastud töolistest haigekassale teatamise (RT 1931, 14, 86) kohta ning haigekassa liikmetele arstiabi andmise normide m. muutmise m. (RT 1933, 107, 774), mis kõik kuuluvad TTS juurde, kus neist ka osa (aga mitte kõik!) ära on toodud.

c) A.-s. „Eesti Metsatööstuse“ töolistest tööõnnetuste vastu kindlustamise m. (RT 1937, 75, 632) on toodud ainult A.-s. „E. M.“ asutamise s. (RT 1937, 45, 404) all, kuid sisuliselt tuleks see kindlasti ära märkida ka Põllutöolistest õnnetusjuhtumite vastu kindlustamise s. (RT 1936, 12, 77 jt.) juures.

d) Tööinspeksiooni s. (RT 1936, 77, 622 jt.) all tuleks kindlasti ära märkida ka määrusandlikud normid tööinspektoritele mitmesuguste teadete saatmise (RT 1920, 197/198; 1919, 23 jt.; 1920, 191/192; 1928, 23, 127 ja 1930, 88, 581) ja tööinspeksiooni järelevalvele kuuluvate kaitsetehniliste eeskirjade (VSKK 1913, 163, 1515 muudatused; RT 1936, 56, 494; 1925, 167/168; 1935, 44, 443 jt.) kohta. Viimastest on Tööinsp. s. all avaldatud ainult Tööstusliikude käitiste tööõnnetuste vältimise ja töötervishoiu m. (RT 1937, 96, 781) ning Äride ja kontorite töötervishoiu m. (RT 1938, 106, 929).

2. a) Kindlustusühing „Ühisoma“ kindlustusmaksu-tariif on avaldatud RT 1936, 93, art. 744, mitte art. 743, nagu märgitud üldjuhul; art. 743 all on avaldatud E. Töolistest Kindlustusühingu kindlustusmaksu-tariif.

b) S. tinavalge tarvitamise kohta maalritöödes (RT 1928, 46, 277) § 39—40 (sel seadusel pole üldse nii palju §-e!) ei ole muudetud, nagu märgitud üldjuhul, vaid see muudatus käib § 8—9 kohta (RT 1929, 30, 206).

c) TTS § 321 esimest muutmist (RT 1918, 10) pole üldse märgitud.

d) TTS all toodud Määrus musta- (liht-) tööliste keskmiste päevapalkade kohta Tööstuslise töö seaduse § 624 põhjal (RT 1927, 68) ei ole üldse enam kehtiv (vt. RT 1929, 33, 247).

e) Ka TTS all toodud Vabariigi Valitsuse otsus 6. detsembrist 1933 (RT 1933, 105, 751) ei ole enam kehtiv (vt. RT 1934, 81, 683).

f) Praegu veel täiesti kehtiv Tööstusliku töö seaduses ette nähtud rahatrahvide ärakaotamise s. (RT 1921, 112, 235) pole üldjuhul üldse ära toodud.

Tahaks loota, et edaspidi „Riigi Teataja“ sisujuhtide koostamist võetakse märksa suurema vastutustundega. Ja kui koostajad ise ei ole kompetentsed igal õiguslal — seda ei saa õieti nõudagi —, siis tuleks vähemalt pöörduda vastavate ministeeriumide poole nende alla kuuluvate normide täpsustamise ja süstematiseerimise osas.

Riigikohtu tegelus.

Administratiivosakond.

Kas kaebuse tagasisaatmise küsimust volituse puudulikkuse tõttu tuleb jaoskonnakohtunikul otsustada avalikul kohtuistungil poolte juuresolekul?

Vastus: eitav.

TKS § 53 p. 2 näeb ette, et nõudepalve saadetakse tagasi, kui ta on antud mitte nõudja enda poolt ja kui kõrvalisel isikul puudub volitus nõude esitamiseks. Toodud paragraaf on AKK § 44 põhjal kohaldatav ka administratiivasjus ja TKS § 53 p. 2 ei nõua, et kaebuse tagasisaatmise küsimuse jaoskonnakohtunik otsustaks avalikul kohtuistungil poolte juuresolekul.

(Rkha toim. nr. 338 I — 1938.)

Kas ka need blankoobligatsioonid kuuluvad tempelmaksustamisele Tempelmaksu seaduse § 26¹ põhjal, millede blankoks tegemise pealkirjad on tehtud enne 4. aprilli 1938?

Vastus: jaatav.

Tempelmaksu seaduse (RT 1938, 30, 237) § 26¹ järgi obligatsioonide blankoks tegemise pealkirjadelt võetava maksu tasumise kohustus tekib nende dokumentide esitamisel riigi- või omavalitsusasutistele, samuti ka krediidasutistele õiguste või nõudmiste põhjendamiseks või kindlustamiseks. Sel juhul, kui need dokumendid olid nimetatud asutistes eespool-tähendatud otstarbeks § 26¹ kehtimatahakkamisel, s. o. 4. aprillil 1938. a., siis maksustamise kohustus tekkis 4. aprillil 1938. a. ja selle tekkimine mingil juhul ei olene pealkirja tegemise ajast, sest selle § 26¹ kehtima panemine ise kinnitab, et on

tahetud tempelmaksustada 1% määral enne 24. V 1935 tehtud pealkirju, olenemata nende tegemise ajast, sest on tahetud neid liikvel olevaid pealkirju tempelmaksustamise suhtes ühtlustada pärast 24. V 1935 tehtud pealkirjadega, mis nende tegemise ajal olid juba tempelmaksustatud 1% määral nr. 16 p. I lit. „b“ järgi (RT 1935, 43, 433).
(RkhA toim. nr. 444 II — 1938.)

Kas võib maksukomisjon aktsiaseltsi korralikult peetud äriaraamatuid maksustamiseks kõlbmatuteks tunnistada ainuüksi sel põhjusel, et inventuurileht oli jäänud selle koostamise ajal koostajate poolt alla kirjutamata ja kirjutati alla hiljemini?

Vastus: jaatav.

Ekslik on arvamus, et inventuurilehed on ettevõtte sisemise asjaajamise dokumendid, mis koostatakse oma ametnikkude poolt ettevõtte jaoks, ja et see asjaolu ei oma olulist tähtsust, kas neile koostamisel alla kirjutatakse või tehakse seda hiljem, kui aga akti sisu vastab tõeloludele ja on kokkukõlas inventari- raamatute sissekannetega. Inventuurilehti ei saa lugeda ettevõtte sisemise asjaajamise dokumentideks, mis võiksid inventuuri tegemisel jääda inventuuri tegijate poolt selle tegemise ajal alla kirjutamata, vaid neid tuleb lugeda kohapealseks varanduse loendamise aktiks, mille andmed kohal oleva kauba hulga kohta peavad olema kinnitatud loendamist toimetavate isikute poolt, ja et õigel ajal allakirjutamata inventuurileht ei ole inventuuriakt ja et kui inventuurileht on jäänud õigel ajal alla kirjutamata, siis sellest järeldub, et inventuur on vastavalt tõestamata ja sellepärast ei saa äriaraamatuid ka aluseks võtta puhaskasu kindlakstegemiseks. Arvesse võttes Ärimaksu käsitamise instr. § 61 ja 55 p. 6 sätteid tuleb eeltoodud seisukohta põhjendamatuks pidada, sest nimetatud paragraafidest nähtub, millist suurt tähtsust omavad inventuurilehed ettevõtte maksualuse puhaskasu väljaarvutamisel kui tõendised kaupade, materjalide jne. ülejääkide kohta arvus ja hinnas operatsiooni- aasta lõpul ja alguses. Seepärast inventuurilehe koostamist ei saa lugeda ettevõtte sisemise asjaajamise toiminguks, mida ettevõtte võib oma suva järgi teha ja ka tegemata jätta või koostada ja aasta hiljem koostajate poolt alla kirjutada lasta. Et inventuurileht omaks arvestatava ja lõpetatud akti tähtsust, peab ta juba koostamisel alla kirjutatud olema. Sellega ei taheta öelda, et maksuasutised ei või üldse usaldada ega arvesse võtta õigel ajal alla kirjutamata inventuurilehti, sest maksuasutised on õigustatud sisuliselt hindama neile esitatud tõendeid ja seepärast võivad ka õigel ajal alla kirjutamata jäetud inventuurilehti arvesse võtta, kui nad leiavad need usaldusväärsed olevat.

(RkhA toim. nr. 282 II — 1938.)

M. T.

Tsiviilosakond.

Kas võib pillajaks tunnistatud isik oma hooldaja nõusolekuta välja anda vekseid nende võlgade tasumiseks, mis ta on teinud enne pillajaks tunnistamist?

Veksliseaduse § 2 (RT 1932—17) ütleb: „Kohustuda nii lihtkui ka käskvekslitega võivad kõik, kellele seadusega ei ole keelatud võtta endale võlakohustusi.“ BES § 2912 järgi on juriidilise toimingu seaduslikuks kehteks tarvilik, et tema osalistel oleks nii õigus- kui teovõime, samuti ka võime vabalt talitada ja otsustada. § 2916 järgi loetakse mittevõimelisteks oma vara käsustama isikud, kes on eestkoste või hoolduse all; sama seaduse § 2918 põhjal toimivad nende eest juriidiliste toimingute sõlmimisel nende eestkostjad või hooldajad.

BES § 506, 507 ja 509 ühisest mõttest järgneb, et isikul, kes kohtulikult on kuulutatud pillajaks, puudub samuti kui vaimuhaigel võime teha vastavalt õigeid korraldusi oma vara säilitamiseks ja kasutamiseks, ning et just vastupidi tal on kalduvusi seda vara aruandmatult ja kergemeelselt pillata, tehes väljaminekuid, mis pole kokkukõlas tema vara määraga ja millel pole mõistlikku eesmärki. Seepärast oma vara valitsemise suhtes pillajaks tunnistatud isik loetakse võrdseks vaimuhaigega ja kõik tema poolt vara valitsemisel hooldaja nõusolekuta tehtud korraldused on tühised; erandiks on ainult toimingud, mis pillaja on sõlminud enese kasuks, mis vastaspoolele on kohuslikud.

Et veksel on abstraktne võlakohustus, mille väljaandmisega või millele edasiandepealkirja tegemisega vastav isik võtab enesele kohustuse selle järgi maksta (VS § 27, 28), siis järgneb Veksliseaduse § 2 ja BES § 2913, 2916, 2918, 506, 507 ja 509 eeskirjadest, et pillajaks tunnistatud isik ei või hooldaja nõusolekuta vekslit välja anda ega kreditoridega kokku leppida vekslite tasumise ja pikendamise üle, sest seaduse eeldusel pillaja kui vaimuhaigega vara valitsemise suhtes ühel astmel seisev isik pole sellisteks toiminguteks üldse võimeline. Tal ei võigi oma vara seisundi üle õiget ettekujutust ja teadmist olla, sest vara ei valitse ega käsusta tema, vaid hooldaja. Järelikult ka uute vekslite väljaandmine endiste vekslite pikendamiseks, mis isik enne pillajaks tunnistamist välja andis, ei või toimuda muidu, kui ainult hooldaja nõusolekul, sest vastasel korral osutuks hooldajal võimatuks pillaja vara korralikult valitseda ja tema hädaohtu sattunud majapidamist tasakaalustada. Niipea kui pillajaks tunnistamine on kohtu poolt avalikult teatavaks tehtud, ei või pillajaks kuulutatud isiku kreditorid ja deebitorid oma vahekordi selle isiku enesega õiendada, vaid see peab toimuma tema hooldajaga.

(RkhT toim. nr. 346-R, 1938.)

T. G.

Vastutav toimetaja: R. Räägo.

Väljaandja: Tartu Õigusteadlaste Selts.

KAASTÖÖLISTELE!

Ajakirja mahutavuse tõstmiseks on nõutav, et avaldamiseks saadetud artiklid oleksid võimalikult kokku surutud. — Käsikirjad olgu selgesti loetavad; eriti soovitav on masinakiri. — Korrektuurides on lubatud ainult trükivigade parandus ja äärmisel juhul üksikute sõnade muutmine. — Toimetus jätab enesele õiguse käsikirju lühendada. Ühtluse tõstmiseks alluvad kõik käsikirjad keelilisele korrektuurile. — Autorid võivad saada artikleist äratõmbeid, mis soov tuleb märkida käsikirjale. Äratõmmete, artiklis kasutatud klišeede ja toimetuse kaudu tehtud tõlgete kulud kannab autor.

Käsikirjad saata aadressil: „Õiguse“ toimetus, Tartu, Lai tän. 34.

1939. a. ilmub juriidiline ajakiri

„ÕIGUS“

20. aastat.

TOIMETUS:

R. Räägo (peatoimetaja), E. Ein, K. Grau, T. Grünthal, H. Kadari, J. Kleesment, A.-T. Kliimann, E. Maddisoo, A. Mägi, A. Palvadre, K. Parts, J. Uluots.

Sisuks juriidilised artiklid, kodu- ja välismaa seadusandluse ülevaade, kohtute tegelus; eriti rõhutatakse Riigikohtu tegeluse käsitlemist.

Lisana annab „Õigus“ Riigikohtu 1936.—1938. a. otsuseid.

Lähemateks kaastöolisteks on Tartu ülikooli õigus-teaduskonna õppejõud, riigikohtunikud, vanemad kohtutegelased jne.

Aasta jooksul ilmub 10 numbrit.

Tellimishind: 8 krooni aastas, üksiknumber 85 s.

On veel saadaval ajakirja kõik eelmised aastakäigud (1920.—1938. a. ühes lisadega) hinnaga kr. 111.50. Üksikaastakälke ühes vastavate lisadega on saadaval hinnaga: 1920. a. — kr. 1.50; 1921. a. — kr. 3; 1922. a. nr. 5—8 — kr. 4; 1923. ja 1924. a. à kr. 4; 1925.—1928. a. à kr. 4.50; 1929.—1935. a. à kr. 7, 1936.—1938. a. — à kr. 8.

Toimetus ja talitus: Tartu, Lai tän. 34.

Toimetuse sekretäri kõnetunnid sealsamas iga kolmap. ja reede, kell 12—13.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised.